

GLOSSARY	ဝေါဟာရရင်းတမ်း
Abbreviations	အတိုမှတ်
ကုန်း	ကုန်းဘောင်ဆက်ရာဇဝင်၁၊ ၂၊ ၃ တွဲ
စါရင်း	မြန်မာနိုင်ငံရှိကျောက်စာစာရင်း [List]
စမူ	စမူဒီပဥဆောင်း
ဇေယျာ	လောကဇေယျာ
တွက်	ရှေးတွက်ပုံ
ပုံ	တိုင်းရင်းမြန်မာကျောက်စာခါတ်ပုံအမှတ် [Platel]
ဗျူဟာ	လောကဗျူဟာ
ဘင်	ဘင်္ဂလားသွားစာတမ်း(?မင်းကြီးမဟာစည်သူဦးရွဲ) ၉၊ ၁၀၊ ၁၈၃၀-၂၁၊ ၉၊ ၁၈၃၃
ဘိချုပ်	မြန်မာအဘိဓာန်ချုပ်
ဘိစ	သုတေသနအဘိဓာန်မှတ်စုများ
ဘုံ	ရွှေဘုံနိဒါန်း: [21 Feb 1784]
မှန်	မှန်နန်းရာဇဝင်၁၊ ၂၊ ၃ တွဲ
မနုကျယ်	မနုကျယ် [Richardson 1874]
မနုရင်း	မနုရင်း [တက်တိုး ၁၈၇၅]
ဝေါ	ရွှေနန်းသုံးဝေါဟာရအဘိဓာန်
အုပ်	မြန်မာမင်းအုပ်ချုပ်ပုံစာတမ်း
B. Sit.	Burmese Sittans 1764-1826 [Trager, Yi & Koenig 1979]
GUBSS	Gazetteer of Upper Burma and Shan States
Hall	A History of South-east Asia, 1968 Reprint
Harvey	History of Burma, 1967 Reprint
Hobson-Jobson	Yule & Burnell, Anglo-Indian Words, etc., 1986 Reprint
JBRs	Journal of the Burma Research Society
Judson	Burmese English Dictionary Centenary 1953
Luce 1985	Phases of Pre-Pagan Burma Languages and History
(ROB date given in parenthesis)	
ကတူး၊	ဘောင်တွင်းမှန် - a true native of <i>Tontwan</i> : is <i>Katu</i> : အုပ် ၂၊ ၁၀၁၈၄၊ ၆၂၂
ကရနယ်	- Colonel (25 Feb 1826)
ကရတ်	- imported male nether garment ဘုံ၊ ၁၃၀
ကလာသီ	- classy, lascar, soldier, sailor (25 Apr 1822)
ကလိုင်	- a stick in the branches of a plam tree to provide a temporary seat အုပ် ၂၊ ၆၁၅၀
ကလန်	- a village headman အုပ် ၅၊ ၁၅၆၂၊ ၆၁၃၆ (ထာယုစကြီး)
ကသောင်းမြောင်တိုက်	- <i>Lhwat Toau</i> Treasury under one <i>Samtoauchan</i> , အုပ် ၄၊ ၁၀၄၃၂၊ ၆၂၇
ကသောင်းမြောင်တိုက်စိုး	- Officer-in-Charge of <i>Lhwat Toau</i> Expense Chest, GUBSS
ကသည့်	- Meithei, Manipur, Luce 1985, 37
ကသည့်၊ ရေဦးမှန်	- a native of <i>Re U</i> : is Meithei အုပ် ၂၊ ၁၀၁၈၄၊ ၆၂၂
ကာ	- Shield of any style (8 Feb 1810) ဘိချုပ်

- ကတ်သား - porter using bamboo mat carrier (8 Mar 1827)
- ကန်တော့ - paying homage
- ကန်တော့စါရေး - levee clerk
- ကန်တော့ပွဲ - levee
- ကန္တုပုဂံမှန် - a native of *Pu Gam* is *Kantu* အုပ်၂၂၀၁၈၄၂၂
- ကန်တိုင် - Controller of the Reservoirs
- ကန်အုပ် - Controller of the Irrigation Banks
- ကပ္ပတိ Captian လက်ပတ် Lieutenant ဆုဗေဒါ Subadar [Captain] ဇေဒါ Jemadar [Lieutenant] အဟဝဒါ Havildar [Sergeant] အမ္မန္တာ Amaldar [Manager, Factor] ဘင်မေဥ
- ကပ္ပိတန် - Captain
- ကပ္ပိလ - iron rod
- ကိန္နရာက - dance of human head birds when the Buddha was enlightened တို့၂၀၁၀
- ကမ်းယံကျည်းမှန် - a native of *Kya Pan*; is *Kam: Yan* အုပ်၂၂၀၁၈၄၂၂
- ကျည်းမှန်ကမ်းယံ - a native of *Kya Pan*; is *Kam: Yan* အုပ်၂၂၀၁၈၄၂၂
- ကျမိုင်း - heir of a *Rham* chief
- ကျိဝန် - Officer of Granaries
- ကျီးအက် - northeast annex for daughters of a home facing east အုပ်၅၂၀၅၄၅၂၀၅၅၅
- ကျင်ခတ် - *Kin Khaub*, gold brocade ဘင်မေဥ
- ကျဉ်ထောက် - a bamboo stoup
- ကျော်ပုဂံ - Vietnam (25 Apr 1822)
- ကျော်အောင်စံထားဆရာ - *Nanavara* first chief monk of *Kyoau On Cam Tha*; ဉာဏဝရ မှန်၃၂၀၅၆၆
- ကျိုင်း - Caduceus ဘိချုပ်
- ကျိတ်စုအသည် - stranger naturalized after having a native spouse; the two were given some village land and when the father was native their son inherited the land or the daughter when the mother was native အုပ်၄၂၀၅၅၆၂၀၅၅၅၅
- ကျွန်ခေါင်းပွဲပြတ် - Head of Slave Market and Assessor (5 Jun 1857)
- ကျွန်းကြီးလေးကျွန်း - four islands of *Jambudipa*, viz. ပြုဗ္ဗဝိဒေဟ၊ဇမ္ဗူဒီပ၊အပရဂေါယာန၊ ဥတ္တရကုရု
- ကြာတန်း - northeast corner pillar of main palace building (3 Nov 1755); middle of the three posts on the south of a home facing east
- ကြာတန်းဖို - middle of the three posts on the north of a home facing south အုပ်၅၂၀၅၄၅၂၀၅၅၅၅၅
- ကြာတန်းမ - middle of the three posts on the front of a home facing south အုပ်၅၂၀၅၄၅၂၀၅၅၅၅၅၅
- ကြည်းကင်း မြန်မာ ၃၀ ရှမ်း ၁၇ - thirty guard stations along the land routes in *Mranma* and seventeen in *Rham* အုပ်၅၂၀၅၄၅၂၀၅၅၅၅၅

- ကြာ - drawing of lotus stem, leaf and flower for decoration
- ကြေးကိုင်း - Village Head [Judson 1064 n.10]
- ကြေးတိုင်းကြေးထမ်း - war fund [300 ticals of copper from *Asan* , 150 from *Ala* , 75 from *Kappa* , and 371/2 from *Cu Khya*: ဝေါမ၂၆၆
- ကြေးနန်းဆရာ - Telegraph Clerk (21 Nov 1871, 25 Nov 1871)
- ကြော - *Rham* Village Head အုပ်ရွာပ၅၆၂၂မ၃၇
- ကြိုးလမ်းစာတမ်း - record of boundary after being measured အုပ်ရွာပ၅၅၄၁မ၃၀
- ကြိုးလှေကြိမ်ချုပ်လှေ - no rivets but cane used to make a boat; coaster going to *Rakhuin* and Bengal; junk (14 Sep 1819) ဘင်၂၈
- ကြည့်ပုံ - တွင်းငယ်
- ကွက်ခြံ - excluded [applied to *Dha Ma U: Kya* ancestor land]
- ကွင်း - block of cultivation
- ကွန်းတည်သည် - erect the tallest and the middle pillar in a building
အုပ်ရွာပ၅၄၅၂မ၄၉
- ကွန်း(စဉ်)တိုင် - the tallest and the middle pillar in a building အုပ်ရွာပ၅၄၅၂မ၄၉
- ကွပ်သိမ်းချက် - judgement written in brief and sealed အုပ်ရွာပ၄၄၉၂မ၅၉
- ကွမ်းတောင် - grotesque receptacle of betel vine ဘီချုပ်
- ကွမ်းဘိုး[ကုန်ကြောင်းဝန်ကုန်ခွန်] - quitance [classified as an overland import tax]
အုပ်ရွာပ၅၃၁မ၉
- ကွမ်းဘိုးထိန်း - Baliff of the Civil Court
- ကွမ်းရေခေါင်း - Page of Royal Betel [and Water]
- ကွမ်းသီးတိုက် - warehouse of areca nuts (25 Jul 1787)
- ကွဲစီး - a kind of torture when two hands and two legs were bound together and forcing down the rod inserted between hands and legs in order to exact information from the victim; no judgement could be passed without his admission of crime; some would not survive this kind of torture
အုပ်ရွာပ၅၅၁၆၂မ၂၉၁။အုပ်ရွာပ၅၅၁၆၂မ၃၃
- ခမောက် - bamboo sun-hat
- ခမုံ[လတော်] - a stream that forms the eastern limit of *Mron: Mra* (2 Feb 1638)
စမူမ၉၂၄၉
- ခရိုင်တဆယ် - *Mranma* divided into ten administrative units (29 Feb 1884)
- ခလောက်တုံး - trough ready to make a boat အုပ်ရွာပ၅၃၁မ၄၄
- ခိုနန်း - a greek-cross on a smaller square drawn to make a figure of twelve corners drawn to decorate the sword sheath of the captain of the green flag south palace guards ဘုံပ၆၈။အုပ်ရွာပ၅၅၂မ၆၄
- ခိုမြီး - southeast annex for sons of a home facing east အုပ်ရွာပ၅၄၅၂မ၅၅
- ခင်ကြီး - popular name of a monk because *Bhun: Kri:* is the king [Judson 1070 n.49]
- ခေါင်ရေ - rice spirit
- ခေါင်းခွဲ[သရက်] - very good mango renamed ရွှေနန်းမျှော် (2 Dec 1806)
- ခိုင်စါး - entitled to enjoy one tenth of the produce (10 May 1860)

- ခတ်လှေ - boat with rowlock (30 Aug 1819)
- ခပ် - Henry Ducie Chads (23 Feb 1826)
- ခုံ - Arbitrator
- ခုံတော်ဆိုင်ရာ အမျှ ၂၆ မျိုး - twenty six kinds of cases that an arbitrator could try
အုပ်ငှားပစ္စည်းများ
- ချင်းအရိုင်း - Barbarous *Khyan*: (10 Sep 1873)
- ချောင်းစား - entitled to have a share in the dues collected at fisheries and ferries
along the river valley အုပ်ငှားပစ္စည်းများ
- ချုပ်၊မေ့သတ်ကိုရာဇသတ် - when a point in the customary law contradicts with a
ruling , take the ruling အုပ်ငှားပစ္စည်းများ
- ချုပ်၊ရာဇသတ်ကိုကတိ - when a point in the ruling contradicts with an agreement
between the two parties, take the agreement အုပ်ငှားပစ္စည်းများ
- ခြေကျဉ်းကျွတ်လူ - an ex-convict (25 May 1801)
- ခြင်္သေ့ကျင်ကြီးကျရာ - the turners quarter in *Awa* ဇယားမဝဝ
- ခြင်္သေ့ကျင်ငယ်ပွင့်ရာသံဝါသပြုရာ - the prostitutes quarter in *Awa* ဇယားမဝဝ
- ခြင်္သေ့ခံတွင်း - the pop corn quarter in *Awa* ဇယားမဝဝ
- ခြင်္သေ့နားဦးစွန်း - the Brahmins and blacksmith quarter in *Awa* ဇယားမဝဝ
- ဂရို - tally (8 Mar 1827)
- ဂါဝန် gown ပေတီဂွတ် petticoat ကာမြစ် chemise ဂါကရာ gagara - ဘင်္ဂါမရဝ
ဂူဇယ် - Henry Gouger (23 Feb 1826, 4 Mar 1826, 8 Mar 1826, 19 Apr 1826)
- ဂူရာ - gora ဘင်္ဂါမရဝ
- ဂမ္ဘီရရှိန် - Gambhir Singh
- ဂွမ်းမယ် - a *Sila Rhan* pupil of *May Kan*:
- ဇဘူတ - Boodham (8 Mar 1827)
- ဇသီဝေ - ?Stilwel (19 Apr 1826, 21 Sep 1826, 14 Jul 1828, 8 Aug 1828, 21 Aug 1828,
19 Jan 1832)
- ငါးစိုအဝင်ညောင်ပင်ရွာ - *Non Pan* village in the land of *Na: Cui*, Five Shields
[from *Cui, La: Chay Duin*: Forty Shields] (16 Oct 1787)
- ငါးဆည်ခွန် - fish given as tax for water supply (20 Apr 1858)
- ငါးဆယ်တော် - The Fifty; some of the trusted Chief Queen's relatives and a few
eunuchs formed into an armed guard အုပ်ငှားပစ္စည်းများ
- ငါးတင်းကြဲ - to grow the year's crop use five baskets of seeds in one *pay* [1.75
acres] ရွေးတွက်ပုံ
- ငွေခွန်မှူး၊မြို့သူကြီးနှင့်အဆင့်တူ - Officer of Silver Revenue in *Mre Lat* [*Rham*
State] အုပ်ငှားပစ္စည်းများ
- ငွေစား - corrupt ဘိစု၊မဂ္ဂဝငှ။ *JBR* XLV, p. 152
- စကားချက် - full instructions on duty [instead of *Mhat Ca* brief instruction]
given with an appointment order အုပ်ငှားပစ္စည်းများ
- စကြာယာဉ်ပျံ သင်္ဘောတော် - sea going two mast schooner (14 Sep 1883)
ကုန်း၊ရေ၊မင်္ဂလာ။ ဝေါ၊မဂ္ဂဝငှ

- စကြာယဉ်မွန်သင်္ဘောတော် - from the Hadley & Bullock Co. Ltd. (6 Sep 1864); took the *Mranma* envoys to Europe (2 Mar 1872)
ကုန်းဒါမဒုဝဠ။ကုန်းဒါမဒုဝဠ။ဝေါ။မဝစဒ
- စကြာရန်လွင်္ဂသင်္ဘောတော် - for inland waterways (14 Sep 1883)
ကုန်းဒါမဒုဝဠ။ဝေါ။မဝစဒ
- စကြဝတေးမန္တာတ်မင်း - Cakkavatti Mandhata [Universal Monarch]
- စကြီး - Ten Men Chief [*Ywan: Cu*] (17 Jan 1812, 21 Aug 1813, 7 Mar 1859, 24 Jan 1879)
ဘိစု၊၂ဝဠ။အုပ်ငှါပငှငှါမဂှဝ-၅ဝဠ။ဝေါ။မဂှ၆
- စကြိုသူမြတ် - Holy Man of *Ca Krui* who negotiated with *Rajadhiraj* in 1404 to withdraw his invading army from upper *Mranma* မုန်ဒါမဒုဝဠ-ငှငှ
- စကိုင်ဝန်းကျင်အင်း၅ကန်၂ - 5 lakes [*Tam Ti* , *Ca Ka:* , *Ton Prum:* , *Lak Ton:* , and *Mrac Tu*] and 2 reservoirs [*Kan Lha* and *Thok Rhan*] in the environ of *Ca Kuin:* ဇေယျာမဂှ-၆
- စဆုံ - a pilgrim's rest house in the precincts of a pagoda List 70721
- စနည်း - public opinion gathered usually from eavesdropping at night (13 Jan 1857) ကုန်းဒါမဒုဝဠ၁၂။ဘုံပ၆ဒါ။ဘိစုမ၂ဝဠ
- စနတ် - Sanad Patent
- စပါးကျိုကြီးလေး - four big rice "producing areas" viz. *Khyan: Twan:* , *Lay Twan:* , *Ton Twan:* and *Ca Lan:* အုပ်၂ဝ၂၃စါမဝဒဝ
- စပါးဈေး - in 1880s *Kok Kri:* 100 baskets were valued at Ks 15 and *Mu Ran:* 100 at Ks 7.50 အုပ်၂ဝ၂၃စါမဝဒဝ-ဝဒ၂
- စပါးအထွက်တပယ်ဆယ်တင်း - annual product of one *pay* [1.75 acres] located at *Pran Can* about 20 miles on the west of *Mrac Sa* was 10 baskets (24 Aug 1873)
- စပျစ် - a big lacquered tray also called *Don: Lan:* အုပ်၂ဝ၂၄စါမဝဒဂ
- စမုန်မြေ - land granted by king
- စမြောင် - Caduceus bearer အုပ်၅ပ၅၆၂။မဝဒ၃။ဝေါ။မဝဒစ-ဝဒ၃
- စမြင်းတိုင် - upright supports of a bier ဘိစု၊၂ဝဠ။ဗျူဟာမ၂၄ဂ
- စရိတ် - grapeshot စလင်းမောင်ပေါင်းချောင်ချင်းပဒ၃
- စရုပ်ရစ် - Headman of Pagoda Slave Village
- စလွယ် - Shoulder Threads as a mark of caste or distinction GUBSS
- စါကောက်ဟင်္သာ - figure of a ruddy sheldrake picking up food (5 Sep 1819)
- စါပြန်ပွဲ - religious examination held during the period [8th day of *Nayun* to 8th day of *Wachui*] at the *Sudhamma* [Hall of Good Law] ဝေါ။မဝ၂
- စါရင်းတိုက် - records room under *Rhwe Tuik Wan* အုပ်၅ပ၅၆၂။မဝဒ၃
- စါရေးတော်ကြီး - Royal Senior Clerk [Assistant Secretary] GUBSS
- စါရင်းကျယ် - List [giving all information on members of the family of an armed man as to sex, age, day on which he or she was born and his or her relationship with the head of the family (12 Sep 1819)
- စါဟောင်းထွက် - according to old records [on *Muddhabhiseka*] (18 May 1881)

စားတော်ဝန် - Officer to get the royal dinning table ready and worked in close relation with *Ca: Toau Kai* who supervised the cooking of royal food
ဝေါမဂုစ

စိကာ - *Sicca* (6 Jun 1827, 14 Jan 1832, 27 Oct 1832, 25 Jul 1833) ဘင်မ၂

စီရင်နက် - jurisdiction; after a robbery was committed the location of crime was established and the local chief had to produce the robber failing which he had to give the compensation for the property robbed (25 Mar 1848, 27 Mar 1848, 29 Jan 1859)

စီး[Cavalry Officer] စီးစါရေး[Adjutant of a Cavalry Regiment] စီးစါ:[land held by troops on a service tenure] GUBSS

စုကြီး - all armed men both natives and foreigners ဝေါမ၂၂၂

စုကြီး ခြောက်ကြောင်း - six groups of gunners, viz. *Nat Cu Lakwai* , *Nat Cu Lakya* , *Rwe: Lakwai* , *Rwe: Lakya* , *Lakwai Kron:* and *Lakya Kron:* ဝေါမ၂၂၂

စုကြမ်း - menial labourers like *Lhe San;* , *Ati: Cu* , *Thon;* *Khyan* , *Cu* , *Lak Ma Thok Su* , *Pa: Kwak Lak Ma Rwam* , *Wan* , *Si: Cu* , *Puin: Ta Cu* , *Kui: Sa: Pok Cu* ဝေါမ၂၂၃

စုခြား - armed foreigners ဝေါမ၂၂၂

စုနု - artisans of *Rhwe Myak Pa:* , *Kran Khat* and *Rhwe Khyan Thui:* ဝေါမ၂၂၂

စုပေါက်မျှ - petty crimes အုပ်ငှာပဂ၅၁ဝါမ၂၇၇

စုရင်း - armed natives ဝေါမ၂၂၂

စုရှင်ငန်းရှင် - group or division leader (12 Sep 1819)

စုသေး - small groups like *Rhe* , *Toau Pre:* , *Sa Mron* , *Turan* , *Pro* , *Nera Khya* , *Rhwe Tuik Khon:* , *Ka Son: Mron Tuik Con* , etc. ဝေါမ၂၂၂

စော်ကန် - brother of *Coau Bhwa:* အုပ်ငှာပဂ၅၇၆မ၁၂၄

စိုလေးဆယ်ခိုင် - Forty Shields with living quarters in the palace stockade (8 Feb 1810) ဝေါမ၂၁၉

စတုဝတ် - ruddy sheldrake

စက်ဝန်း - circle to decorate the sheath of the Captain of Dark Brown Flag West Palace Guard ဘုံပ၆၈။အုပ်ငှာပဂ၅၂၂မ၆၄

စင်းသင်္ဘော - ? Long Boat (22 Apr 1822)

စစ်ဘါရီ - sepoy (6 Aug 1824) ဘင်မ၂၆

စစ်သား[အမြင့်မြို့] - Headman of ?Pagoda Slave Village (24 Mar 1788)

စည့်ကျားမှန်ကုလား - a native of *Can* , *Ku:* is Indian အုပ်၂၂၁၁၈၄မ၂၂

စနုရပ် - Thomas Saunders (24 Jun 1756)

စောင်းကောက် - bent harp with

ညောင်ရွက်လက်ရုံးဘွဲကြိုးပေါင်းပြင်းနတ်သမီးပေါက်စောင်းအိုး၊ ဖလားမြောက်ခေါင်း၊ as its component parts ဘီချုပ်

စည့်သည့်ပန်ကျာ - drummer and nautch; [four figurines in bronze of drummer, clapper, flute player and nautch stolen from the *Mhoau Ja* Museum in March 1967 were returned by Robert Elsworth on 18 November 1983]

- စစ်တွေ - Akyab (after *Akhyap Toau* pagoda); *Cac Twe* means war settlement that appeared in the 1824-1826 war with the English
- စနား - a seat of *Coaubhwa:* on the *Khyan: Twan:* river six miles on the southeast of *Son: Swat* [Hsawngsup] (7 Dec 1810)
- စုံပင်လယ် - post of the northeast corner of a house facing south အုပ်ဌာပဌာဌာမဌာဝ
- ဆလင် - serang [boarswain] (25 Apr 1822)
- ဆလင်းမြို့ - Salang [Junk Ceylon] (13 Jan 1810)
- ဆါပါ - thin cloth with a few tied up places in it before it was coloured to get a speckled effect ဘင်္ဂါမုဒ်
- ဆူးခါး[ရဲခြား:] - foreigners group (13 Jun 1858)
- ဆေးတော်ထိုး - tattooed on the left lower arm like *Na Tui: ma chui: nhan, sati tha:* as a warning to an ex-convict that he would be executed if he turned bad again Judson 1073 n. 61
- ဆင်ကါ - workers of bamboo parts used in a pavilion of any royal occasion ဝေါမေဌာ
- ဆင်ခေါင်းကင်း - toll station at one of the first stage of pack-animals going up the *Rham* plateau (2 Sep 1819)
- ဆင်လိမ်မြူး - 'false elephant' bamboo fish trap ဘိချုပ်
- ဆင်သား - elephant men comprising of *Rham* , Thai and *Taluin:* war prisoners settled at *Rhwe Bhum Sa* , *Ji: Kun:* , *Na Bhak* , *Chu: Le Kun:* and *Pran Ka Kywan:* in *Ca Kuin:* , *Chan To* in *Ma U* , *Sac Cim* , , *Cha: Thum* and *Na Kan* in *Mum Rwa* , *Man Krui* and *Ok Kyon:* in *Ca Ku* , *Man Kyan:* *Pra* and *Chan Kya:* in *Calan:* , *Sa Lwan:* *Tan* in *Phon Lan:* , *Mran: Cac Che:* in *Ca Le* , *Nhak Pyo To* in *Re Ca Krui* , *Chan Khre Ya* and *Pan: To Rwa* in *Pu Kham: Kri:* . Harvey p. 348
- ဆင်သွေး - Wang Chi List 949a7,28
- ဆင်းရဲသား - indigent class (2 Sep 1819, 4 Jun 1825)
- ဆောင်း - a high conical open-work cover of bamboo to catch fish ဘိချုပ်
- ဆုတ်တက်ခွင့်မပြု - (a group member can) neither go up or come down to change his position by himself (11 May 1692)
- ဆုတ်ပတ် - girth of timber (17 Nov 1871, 25 Nov 1871)
- ဆယ်အိမ်ခေါင်း - Ten House Head
- ဧနောင်သတ် General Sahib ဧနောင်သတ် Colonel Sahib ကတ်တင်သတ် Cotwal Sahib အဇိတ်သတ် Adjutant Sahib ရိုတ်တင်သတ် Rating Sahib ဘင်္ဂါဌာ
- လေထော် - ခမံ စမ္မူမဉ္ဇာဉ္ဇာ (2 Feb 1638)
- လောကပင် - a sea going vessel made in the shape of a trunk ဘုံပဉ္ဇာ
- လော: - [Pali *jala* = water] a trough, a big pot [Ghara] ဘင်္ဂါဌာ
- လှုပ် - sloop , small one mast vessel (8 Mar 1827) ဘိချုပ်ဌာကုန်းဘေဌာဌာ
- ဇာဂရဇာတ် - Jataka No. 414 How an ascetic kept virgil at nights [U: Tan said , "With Jagara Jataka in mind I will try to portray the true picture with no national bias".] အုပ်ဘေဌာဌာ
- ဇိနပုတ္တံ - Ft. St. George [Madras] (8 May 1756)

- ဇီရ်ပဒ် - Zirbad (Persian) Places located below the wind
- ဇော်ဇွန် - George Swinton ဘင်္ဂလား
- ဇော်ဂျီ - George (3 Mar 1810)
- ဇော်ဂျီ ဟရီ ရော်လင်သေညီ - Lieutenant George Harry Rawlinson (8 Mar 1827, 8 Jun 1827, 14 Jul 1827, 8 Aug 1828, 21 Aug 1828, 14 Jan 1832)
- ဇ်ကောနီ - John Canning (28 Feb 1810, 26 Dec 1811)
- ဇ်တဝတ် - John David
- ဇ်ဒါယပ် - John Dyer (8 May 1756)
- ဇ်ဟိုး - John Howe (8 May 1756)
- ဇင်းမယ် - *Suvannabhumi* (2 Feb 1638)
- ဇေယျုတ်မ မန္တလေးတောင် - *The Mantale*: hill is verily the centre of the Jambudipa (27 Apr 1859)
- ညီလာခံ - Royal Audience at either *Mhannan*: *Canu* or *Bon*: *Toau Chon Canu* or *Rhwe Tuik Ton Nan*; held daily [except the two sabbaths in a week] three times a day attended by the king and his ministers and officers of *Lhwat Rum*: *Na*: *Rap* in ceremonial robes to discuss in the morning session the provincial affairs, appointments and dismissals, in the noon session the revenues, expenses, industries, etc. and in the evening session the defence problems including the night watch ဝေါဝဲ
- ညောင်ရမ်း - the southwest corner post of a house facing south
- တကုဇေ - ten millions [10,000,000] အုပ်ငှာပဌဝ၂၂၂၅၃
- တခုလတ်တိုး - compound interest ; the interest shall never exceed one half of the capital အုပ်ငှာပဌစ၈၈၁၉၄
- တဆွဲနှစ်မျှမင်းတိုင်း - the twelve leyies, viz. တမာစေး၊ လျှော်၊ ကော်၊ အုံတုံ၊ လဲ၊ တင်လဲ၊ ဥသျှစ်၊ မီးသွေး[တမြက်]၊ ထန်းရွက်[လွန်ဆန်]၊ မန်ကျည်း၊ ရေနံ[ဖန်ခါး]၊ ပွဲလျက်၊ ဘီစါဝ၅။ ဝေါ၂၆၄-၂၆၆
- တဆည် - a field on the margin of a river
- တပသီပိုက် - dragnet
- တပင်တိုင် - unmarried daughter of the king
- တပင်တိုင်လေ့ပိသင်္ဘော - sloop, one-masted fore-and-aft-rigged vessel with main sail and jib (25 Apr 1822)
- တဘောင် - prophecy (13 Jan 1857)
- တမာကြစ်ကင်းဝန်တင်ဦးဆင်ခေါင်းကင်းပြင်သာ - toll of the first stage of pack-animals going up the *Rham* plateau at *Chan Khon*: , *Pran Sa* and *Tama Krac* (2 Sep 1819)
- တရားကွမ်းဘိုး - fee fixed at one tenth of the worth of a case paid at a law court by the party who lost the case after judgement was passed ဘီစါ၂၆၇။အုပ်ငှာပဌ၂၂၂၅၃၀၇
- တရားစါရေး - clerk of the civil court
- တရားမခန်း - puisne judge
- တရော်ခုနစ်မည် - seven substances of lather for shampoo , viz. တရော်ဖြူ၊ တရော်ညို၊ ဘက်သက် လက်ပန် ရင်နှောင်း ပင်ဇာ အုံတုံ ဘီစါမ၂၇၂

တလိုင်လက်ရမိမ်းရ - *Taluin*: prisoners of war making howdah, harness, hairdress and musical instruments were settled in *Mran: Khrām* villages of
 ရွှေကာ [shield] ဆင်က [howdah] ကဖြူ [harness for common people] ကမြဲ
 \[harness for junior officers] ကနီ [harness for senior officers] သင်သပေါ်
 [hairdress] သင်တရာ [hairdress] ပုံသာ [musical instrument] Harvey p.348
 တလိုင်အိမ် [အိမ်ပုဆစ်တုတ်] - a 'kneeling' house to denote that its second floor is
 fixed only at the rear part အုပ်ရွာပုဂ္ဂိုလ်မဂ္ဂ
 တဝတည်းထမ်း - monopoly of trade (29 Aug 1819); use all men (30 Aug 1819);
 single authority (1 Sep 1819)
 တသပီတိုက် - Taj Mahal ဘင်မငှစ
 တအိုးစား - a group of five armed men under one leader would have two copper
 pots, one tarpaulin, eight pikes , one axe, one sledge-hammer, one saw, one
 cutlass, five swords, and two guns အုပ်ရွာပုဂ္ဂိုလ်မဂ္ဂ
 တီကျင်း - cutting the undergrowth to prepare a building site အုပ်ရွာပုဂ္ဂိုလ်မဂ္ဂ
 တုရင် - gate keeper အုပ်ရွာပုဂ္ဂိုလ်မဂ္ဂ
 တုရင်တော် - everything that a king put on for ceremony အုပ်ရွာပုဂ္ဂိုလ်မဂ္ဂ
 တုလွတ်ယာဉ်ကျော်သင်္ဘောတော် - *Mranma* envoys went to Europe on board this
 ship (30 Apr 1883) ကုန်းသင်္ဘောဝေဝေဝေဝေဝေ
 တုလွတ်ယာဉ်ပျံသင်္ဘောတော် - sunk together with *Re Nan: Cakra* near *Ban:*
Moau (15 Mar 1884) ကုန်းသင်္ဘောဝေဝေဝေဝေဝေ
 တူရိယာငါးပါး - five kinds of music made by instruments of (string), copper,
 wind, leather and (clap) [အိုးစည်လို] တဖက်ပိတ်စည်၊
 [မုရိုးစည်လို] နှစ်ဖက်ပိတ်စည်၊ [တက်စည်လို]
 လုံးစုံကြက်စည်၊ [မောင်းကြေးနင်းခွက်ခွင်းလို] တခဲနက်စည်၊
 [နံ့ပြေခရသင်းလို] အခေါင်းစည်၊ ဘီစုမ ၂၇၆-၂၇၇။ မုန်သေပငှစ
 တောကြီးမျက်စည်ရွာပျက် - [a village was turned into] thick jungle and long grass
 ဘီစုမ ၁၈၀
 တောကဲ - forester
 တောအုပ် - forest renger
 တံခွန်တိုင် - streamer pole
 တံငါငါးဖမ်းပိုက်မျိုးစုံ - various fish traps (20 Apr 1858)
 တံဆိပ်ခွန် - fee to fix a seal (8 Oct 1884)
 တိုးတံဆိပ် - seal of lion-deer hybrid (20 Jun 1883, 31 Jan 1884)
 တိုက်သူကြီး - Circle Headman
 တင် - to make a formal request, to select and appoint, to make offerings
 အုပ် ၂၀၂၄၉။ မဝဂ္ဂ-၁၇၆
 တောင်စား - Karen Highland Chief
 တောင်ဆင်း - slope
 တောင်တွင်းမုန်ကတူး - a native of *Ton Twan*; is *Ka Tu*: အုပ် ၂၀၁၈၄။ မ ၂၂
 တောင်ဘက်တန်း ၂၇ ရွာ - 27 villages on the south spread ဘီစုမ ၂၀

တောင်မမိ ထွာမမိ - clothings weaved or made less than the standard measurements (19 Oct 1858)

တောင်ဝင်းမှူး - Warden of South Palace

တောင်သား၊ပုပ္ပါးမှန် - a native of *Puppa*; is *Ton Sa*: အုပ်၂၊ပဝ၁၈၄၊မ၂၂

တိုက်တောင်ကံဝဒေမင်း - Gia Long 1802-1820 (25 Apr 1822)

တိုင် - 7 cubit = 1 *ta* , *ta* 1,000 = 1 *tuin* [2 miles]

ရတောင်လျှင်ဝတာ၊တာဝဝဝလျှင်ဝတိုင်

အုပ်၂၊၂၃၄၊မဝ၃၂

တိုင် - 25 *Asan* houses made "an area under one jurisdiction" ကုန်းသမေ့၅၅၆

တိုင်ခေါင်း၊တန်းခေါင်း၊မြင်းခေါင်း၊ဒိုင်းခေါင်း၊သွေးသောက်ကြီး၊ယွန်းမှူး၊ရွှေလေးမှူး၊မီးမှူး၊ရွှေခွန် မှူး၊ငွေခွန်မှူး၊သံမှူး၊သစ်စေးမှူး all these officers were taken to be of an equal status with *Mrui*, *Su Kri*; မြို့သူကြီးနှင့်အဆင့်တူ - အုပ်၄၊ပဝ၄၇၅၊မဝ၃၃

တန္ဆေ - ghost, disembodied spirit

တန်ဆောင်းပြာသဒိ - a seven tiered pavilion, a shrine

တန်တေး - tantit, chokra, boy (25 Apr 1822)

တန်း - on serious charges a person was detained in one of these three lock-ups [*tan*;] သူရဲ၊လက်ရ၊ကောင်ဟန်။ ဝေါ၊မဝ၄၉ on minor charges in one of these four ခင်ဦး၊ တည်တော၊ မြို့သစ်၊စည်ပုတ္တရာ။ ဝေါ၊မဝ၇၃

တပ်ကောင်ဟန် - guards having quarters in the palace stockade and escorted the king on all his trips outside the palace ဝေါ၊မဝ၃၃

တပ်နားခံ၊တပ်ရေး - liaison officer and clerk in garrison duty အုပ်၅၊ပဝ၅၆၂၊မဝ၃၇

တပ်မြို့ - a garrison town fortified

တပ်မှူး - Captain [District Superintendent of Police] အုပ်၅၊ပဝ၅၆၂၊မဝ၃၈

တပ်သူရဲ - Regiment

တပ်ဦးချုပ် - Extra Assistant Commissioner အုပ်၄၊ပဝ၅၆၂၊မဝ၃၈

တပ်အင်အား[၁၈၈၅ ပါတော်မူခါနီး] - King *Sipo* could muster in 1885 before he became a prisoner of the English only a force of 40,000 men အုပ်၄၊ပဝ၅၀၆၊မ၂၇၁

တယ်တူ - T'ai-Tu, Khan-Baliq, Shang-Tu, Xandu, Cambaulac, Quanbakiq Pl. 27119

တိမ္မသာလ - Timasa, Dimasa, children of the Great River Brahmaputra; south of Kachari, capital Dimapur on the northwest of Kohima; all heretical countries Luce 1985,pp. 17-18 သဲမောင်းကန်ရန်အောင်မြင်စေတီ တောင်ကျောက်အနောက်မျက်နှာ၇-၁၂

တွင်စေ - in a royal order "he shall use this title" the title might be withdrawn later, but when the king said, "he shall be called like this" the name could not be changed; the phrase *twan ce* denotes this type of name အုပ်၅၊ပဝ၄၇၄၊မဝ၀၈

တွင်းကြီး - hereditary officer in charge of an earth oil well ဘိရ၊၂၈၆

တွင်းငယ်=ကြံညှပ်

တွင်းစား - hereditary earth oil digger

- တွင်းဝန်း - digging a hole to erect a post of the house, etc. အုပ်ဌာပဌာပဌာပဌာပဌာ
- တွင်းသင်း - interior guards အုပ်ဌာပဌာပဌာပဌာပဌာ
- ထမင်းခုနစ်မျိုး - seven varieties of cooked rice, viz. butter rice, prawn oil rice, milk rice, bean rice, coconut oil rice, jaggery rice and glutinous rice
ထောပတ်၊ ပုစွန်ဆီ၊ နွားနို့၊ စိတ်စရိတ်[?ပဲ]၊ အုန်းဆီ၊ ရွှေ၊ ကောက်ညှင်း။ ဘိဇ္ဇာပဌာပဌာ
- ထမုန် - *Rham*: Town Headman အုပ်ဌာပဌာပဌာပဌာပဌာ
- ထီးဖြူတဆယ် - a set of ten white umbrellas used as part of the regalia
ကနက်ကဒက်၊ သမုဒ္ဒရာဇ်၊ သမဒ္ဒဇာ၊ စန္ဒ၊ သူရိယ၊ ပဒုမ၊ သမုက္ခ၊ ဝိသကြုံ၊ ဥရ၊ သမ္မတိ၊ ဘုံပဝဉ္စ
- ထောက်တံခါး - drop window kept up by a drop
- ထောင်စါချီ - clerk of group called One Thousand
- ထောင်နိုး - funds for men in the front (24 Feb 1879)
- ထောင်မှူး - captain of group called One Thousand
- ထောင်မှူးတန်းခေါင်း - chief of armed messengers selected from One Thousand supposed to be an entire rogue အုပ်ဌာပဌာပဌာပဌာပဌာ
- ထန်းရွက်ကျီးမနား - a palmyra leaf so young that it was still in a vertical position and a crow could not perch on it ဇေယျာမဝ
- ထပ်မယ် - a *silā rhan* contemporary with *May Kan*:
- ထမ်းကိုယ်ခနောက်ထောက်ဝဝ an armed men had ten followers
အုပ်ဌာပဌာပဌာပဌာပဌာပဌာ
- ဒသဘာဝ - Tithe [One Tenth] (5 Jun 1857)
- ဒသမဘာဝ - ten houses made into one group paying Ks 3. 55 and the most wealthy paid more than what his poor neighbours could pay List 1052b12
ဘိဇ္ဇာပဌာပဌာ။ အုပ်ဌာပဌာပဌာပဌာပဌာပဌာ
- ဒါကာ - Decca (6 Aug 1824)
- ဒါဝိုင် - cloth spread on a burning bier ဘိဇ္ဇာပဌာပဌာပဌာပဌာပဌာ
- ဒုကုဋ် - the largest of the three robes allowed to a monk Judson 1096, n.136
- ဒုနိင်မြို့ - Don Nang (25 Apr 1822)
- ဒုရင်း - dorian *Durio zibethinus*
- ဒေဝိကတ် - Deve Cotah (8 May 1756)
- ဒေဝညီ - Captain Davies [USA] (14 Nov 1806)
- ဒေသတဆယ့်နှစ်ပါး - twelve places : kingdom, capital, town, division, village, small village, little trading place, market place, assembly, landing place, transit place, clearing နိုင်ငံ၊ ပြည်၊ မြို့၊ တိုင်း၊ ရွာ၊ ဇနပုဒ်၊ နိဂုံး၊ ရွေး၊ သဘင်၊ ရေဆိပ်၊ ကူးဆိပ်၊ တည်လဲ ဘိဇ္ဇာပဌာပဌာပဌာပဌာပဌာ
- ဒေးဝန်း - dewaun [financial officer, registrar of accounts long couch (19 Sep 1878. 13 Dec 1810, 13 Dec 1810) အုပ်ဌာပဌာပဌာပဌာပဌာ
- ဒုက္ခိတ - destitute ; exempted from tax; one household in every ten might claim this status အုပ်ဌာပဌာပဌာပဌာပဌာပဌာ

- ဒင်္ဂါး - coin struck with a figure of common ioa on the obverse and Anno Buddhae 2396 (Anno Domini 1852) on the reverse
- ရွှေပြည်ရိုးတဘက်သာသနာနှစ်၂၃၉၆တဘက် ကုန်းဒါမရ၂၇-၃၂၈
- ဒေါ်ကလပ်ဇော်ကိုင်း - Douglas Jagger [received 8 pay from former West Braves land at *Rhwe Kyon*: village of *Kwap Rwa* area] (30 Apr 1879)
- ဒေါင်းတံဆိပ် - peacock brand (27 Feb 1884)
- ဒေါင်းရွှေ - making bamboo into mats, baskets and big containers
- အုပ်ငှါပငှါမဉ္ဇဝ
- ဒိုတီ dhoty [male wear] ဘကရီ purgry [turban] ဆာရီ saree [female wear]
- ဘင်္ဂါပရစ်
- ဒိုပတ္တာ - do-pattay [female Brahmin wear] ဘင်္ဂါပရစ်
- ဒိုင်တော်ကြီး - descendants of king and chief queen (1 Sep 1819) အုပ်၂၂ပငှါမဉ္ဇဝ
- ဒိုတော်လေး - descendants of king's relatives အုပ်၂၂ပငှါမဉ္ဇဝ
- ဒိုင်း - a shield round and embossed (8 Feb 1810) တံချပ်
- ဒိုင်းခေါင်း - Chief of Shields of equal status with *Mrui*, *Su Kri*: အုပ်ငှါပငှါမဉ္ဇဝ
- ခါတုဂဗေ - dhatu garbha [relic chamber], dagoba/pagoda [temple, idol, coin]
- ခါးကုလုံကမ်း - help in sword fight and to supply new lance [i.e. to march along with the head of the family in a military expedition to *Rakhuin*] (1 Jan 1812)
- ခါးနီး - knife used in cutting palmyra leaves အုပ်၂၂ပငှါမဉ္ဇဝ
- ခါးပွင့် - knife used in cutting the bunch of palmyra fruits အုပ်၂၂ပငှါမဉ္ဇဝ
- ခါးမဦးချ - land acquired by right of first clearing
- ခါးမျိုး - Chief of Swords equal in status with *Mrui*, *Wan* အုပ်ငှါပငှါမဉ္ဇဝ
- ခါတ် - Dawk (Hindu dak); property transport by relays of men and horses and letter post by such arrangements
- ခါတ်စာ - letter by mail ဘင်္ဂါမဉ္ဇဝ
- ဓမ္မသတ်ကြီးလေးစောင်ညီညွတ်ရာ - seek the aggregate of the four great Dhammasats (28 Jan 1785, 21 Jun 1814, 31 May 1817)
- နဂါးထါ - gold-inwrought cloth
- နဘတ်ရာဇာ - Nawab Vizir ဘင်္ဂါပရစ်
- နဝရတ်ကိုးပါး - nine gems, viz. pearl, coral, sapphire, diamond, cat's-eye, garnet, topaz, ruby and emerald ပလဲ၊ သန္တာ၊ နီလာ၊ စိန်၊ ကြောင်၊ ဂေါ်မိတ်၊ ဥဿမယား၊ ပတ္တမြား၊ မြ၊ ဘုံပငှါ
- နာ - lead အုပ်ငှါပငှါမဉ္ဇဝ
- နာရီ - one sixtieth part of the day, i. 24 minutes
- နားခံ - liaison officer
- နားခံကြားလွှာ - information when a man would be executed; on hearing it the king might condone the punishment အုပ်ငှါပငှါမဉ္ဇဝ
- နားခံဖြောကြီးမျိုး - Liaison Officer-cum-Chief of Black Beret Guards
- နားတောင်းကြက်ရင် - ear ornament made like the chicken breast
- အုပ်၂၂ပငှါမဉ္ဇဝ
- နားတောင်းတွင်ခံ - ear ornament turned in a lathe အုပ်၂၂ပငှါမဉ္ဇဝ

နားတောင်းဒေါင်းပိတ် - ear ornament with a vertical stopper အုပ် ၂၂၀၂၄၉၂မ၀၇၈
နားတောင်းမိတွင်း - ear ornament 'bright as a lamp' အုပ် ၂၂၀၂၄၉၂မ၀၇၈
နားတောင်းရိုးခံ - ear ornament of regular style made of silver with gold edges
အုပ် ၂၂၀၂၄၉၂မ၀၇၈

နိဂုဏ် - "It's safe to sleep with doors open" ကုန်းဘဝငှာ

နိမိတ် - omen to foretell the future (13 Jan 1857)

နိတင် - name of one variety of silver used as medium of exchange (15 May 1878)

နိပါး - madder

နေစဉ်မှတ် - Palace Diary used as chief source material in compiling the chronicle of kings; in one instance the *Chronicle of King Sipo* disagrees with 'the Diary' on the entries of 6 Nov 1878 and 7 Nov 1878; the chronicle maintains that the king had only one chief queen while the diary gives two
အုပ်ငှာပငှာ ၂၂၀၀၀၀၀၀၀၀

နေစဉ်မှတ် လစဉ်မှတ် နှစ်စဉ်မှတ် အကြောင်းထူးမှတ် - the *Mranma* court's record on important events of each day, each month, each year and special occasions [similar to Chinese Imperial Annals] by one *Brai Tuik Sam Toau Chan*, and assistants အုပ်ငှာပငှာ ၂၂၀၂၇၂

နေပုံ - ?Nepal (6 Aug 1824)

နေမြေစားမြေ - men in the king's service were given land 'to live and cultivate' and at times they might get lands marked 'religious' and in that case they shall have to follow the terms of tenant given in the stone inscription that records the dedication of the land to the Religion အုပ်ငှာပငှာ ၂၂၀၃၂

နေရာချသွေးသောက်ကြီး - usher of the court, apparitor

နံ - the day on which a person was born

နက္ခတ် - constellation

နောက်ထောက်ကြေး - funds for the followers of an armed man (12 Jun 1873, 10 Mar 1884) အုပ်ငှာပငှာ ၂၂၀၆၂၇၀

နောက်ထောက်စား - gifts for the followers of an armed man (5 Jun 1875)

နိင်ငံခြားကင်းခုနစ် ၇ seven tolls of foreign trade, viz. *Muttama*, *Samlyan*, *Pu Sim*, *Man*: *Tum*: , *Ta Mu*: *Khan*: *Pa* , *Ton Nu* and *Man On*
အုပ်ငှာပငှာ ၂၂၀၇၂

နင်းကြမ်း - drawbridge ဘင်္ဂါမဂှာ

နတ် နတ်ကတော် နတ်ကွန်း နတ်စင် နတ်စင်ကုန်း နတ်စိမ်း နတ်ဆရာ နတ်ဆော်
နတ်ဝန် နတ်သီးပင် နတ်သံ နတ်အုပ် - man who was killed and whose spirit was recognized as the local guardian spirit; spirit medium; shrine of the local guardian spirit; spirit shrine; hill of the spirit shrine; spirit after a death by accident or execution; master who cures illness by propitiation of spirits; prompter of spirit mediums; officer of spirits; spirit tree; ode to the spirit; leader of spirit mediums

နတ်ပေးမယ် - a *sila rhan* contemporary of *May Kan*:

နတ်ရှင်ရန်နိုင် - Spirit Lord Victorious

- နန်းချင်းပြောက် - when the cost of wood carvings was equal to the building cost without decorations the building had the bare minimum of decorations; when it was ten times, it had had the best အုပ်ရွာပုဂ္ဂိုလ်မရွေး-၅၈
- နယ်အုပ် - Township Officer
- နှစ်ပင်တိုင်(sic)လှေပင် - schooner (25 Apr 1822, 8 Mar 1827)
- နှစ်ပင်တိုင်သင်္ဘော - Barque (8 Mar 1827)
- နှစ်ဖက်ကျွန် - a slave of two masters, e.g. *Lawa* of *Kyuin*: *Rum Kri*: paid tribute to Chinese as well as *Mranma* (11 Dec 1810)
- ပခုံးထမ်း - a padler
- ပင် - a glazed earthen dish [Tamil *Pyingnan*]
- ပဒေသ - a province; a tree peculiar to Uttaraguru said to produce whatever an applicant mau desire; *mi*: *padesa mhan padesa* chandelier
- ပဒုံ [အလုံ] - *Pa Dum* became *Alum* in c.1782 ဝေါမေ့၂၀၉
- ပရာဂ - Prayag, Prag, a place to give offerings, a bathing place
- ပရင်တော်မှတ် - Frank Thomas (18 Aug 1807)
- ပဋိက္ကရာ - Patikkara of Tippera in Bengal Harvey 39. 49, 51, 61, 140, 142, 143, 148, 326
- ပရပတ် - men who made boats watertight, caulker အုပ်ရွာပုဂ္ဂိုလ်မရွေး၂၁မာ၄၆
- ပါလကျီ - palkee, palanquin ဘင်မေ့၃၀
- ပိဋကတ်တော်အုပ် - Librarian of Pitaka Collections (26 Oct 1872)
- ပိတက်ညွှမ စကားပြန် - Peter Newman, interpreter ဘင်မေ့၅
- ပုခန်းမုန်ရွှေ - a native of *Pu Khan*; is *Rhai* အုပ်ရွာပုဂ္ဂိုလ်မရွေး၂၁
- ပုဂံမုန်ကုလား - a native of *Pu Gam* is Indian အုပ်ရွာပုဂ္ဂိုလ်မရွေး၂၂
- ပုဂံမုန်ကန္တု - a native of *Pu Gam* is *Kantu* အုပ်ရွာပုဂ္ဂိုလ်မရွေး၂၂
- ပုဇွန်ဆီ/ရွှေငွေ - a kind of gold and silver lace ဘင်မေ့၃၉
- ပုထိုး - a temple for an image of the Buddha အုပ်ရွာပုဂ္ဂိုလ်မရွေး၅၆-၅၇
- ပုရပိုက် - a long sheet of hand made black paper folded fanwise used as a note book or a rough book အုပ်ရွာပုဂ္ဂိုလ်မရွေး၅၉-၉၈
- ပုရပိုက်ဆူ - a *Purapuik* would have only one or two or eleven or thirty two or sixty four pages လွှာချင်း=၁ရေစီး၊ ၁လွှာ=၂ရေစီး၊ လွှာထပ်ကလေး=၃-၅ရေစီး၊ လွှာထပ်ကြီး= ၆-၁၁ရေစီး၊ ဆူဝက်=၁၂-၁၆-၃၂ရေစီး၊ ဆူထပ်=၆၄ရေစီး၊ အုပ်ရွာပုဂ္ဂိုလ်မရွေး၈၁၀၁
- ပုရိသမေဓ - king using part of the *Sassamedha* to keep armed men to protect his people from internal and external enemies အုပ်ရွာပုဂ္ဂိုလ်မရွေး၁၁၃၈မေ့၃
- ပူဇော်တိုက်[ပုဇော်တိုက်] - land claimed for cultivation by irrigation in about the 13th century at *Ca Lan*: area (27 Jul 1817)
- ပေတရွတ်[ပေတလူ] - Petros (25 Oct 1808)
- ပွဲချိတ် - oarsman
- ပွဲနင်း[ပွဲနင်းသူကြီး၊ ပွဲကိုင်] - coxswain, steerman
- ပိုးကာ - sheathing board (21 Aug 1828)

- ပင်လယ်သင်္ဘောကင်း/သံလျှင်အလာ - toll of overseas trade on approaching *Sam Lhyan* at *Mut Ruin* and *Dha Nut* မုတ်ရိုင်း၊ ဓနုတ် အုပ်၍ပ၅၃ဝ၊မဂ
- ပင်းတကား[လည်ကွဲလည်ထောက်] - a kind of poke fixed on the neck as punishment (3 Oct 1858)
- ပဉ္စဝဂ္ဂီ - the first five disciples of the Buddha, viz. *Komdanna*, *Vappa*, *Bhaddiya*, *Mahanama* and *Assaji* ကောဏ္ဍည၊ ဝပ၊ ဘဒ္ဒယ၊ မဟာနာမ်၊ အသမိ
- ပဉ္စာလ - *Pancala* in India (6 Aug 1824)
- ပဉ္စင်းအင်္ဂါငါးပါး - five qualities of a monk viz. *Sila* [Motive], *Samadhi* [Concentration], *Panna* [Wisdom], *Vimuddhi* [Release] and *Nanadassana* [Weight of Knowledge] သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ၊ ဝိမုတ္တိ၊ ဉာဏဒဿနာ; the following five are not the correct qualities of a monk for which he was called a person of five qualities
[ဝတ္ထုသမ္ပတ္တိ၊ ဥတ္တိသမ္ပတ္တိ၊ ကမ္မဝါစါသမ္ပတ္တိ၊ သိမာသမ္ပတ္တိ၊ ပရိသာသမ္ပတ္တိ]
- ပါဒ် - 6 minutes [၁၂၁၈=၁၁၈၇၊၁၀၁၈=၁၂၆၆၊၁၆၆၆=၁၀၁၈၊ ၁၆၆၆=၁၀၁၈၊ ၁၀၁၈=၁၆၆၆]
- ပတ်ကား - *pucka*, masonry house with terraced roof
- ပန်းသေ[ပသီ] - *Panthe*, *Pansiy*, *Pasi*, *Parsi*, *Persian*, [Chinese *Hui-Hui*, *Hui-Tzu*]; rebelled against the Chinese 1855-1873
- ပနက်ချ - pegs fixed the plan of the building at its site အုပ်၍ပ၅၄၅၊မ၄၉
- ပန်းလည်ချ - measurements made for the pegs of the building plan အုပ်၍ပ၅၄၅၊မ၄၉
- ပန်းဝါ - ? *Ramu* (20 Jun 1824, 6 Aug 1824)
- ပလ္လင်ရုံစံ/ကိုးခန်း - Lion throne made of *Yamane* in the Earth Palace; *Hansa* throne made of *Sankan*: in the *Jetawane* Hall; Conch throne made of *Sarak* in the *Paritta* Hall; Beetle throne made of *Kalawe*: in the Glass Palace; Elephant throne made of *Ca Ka*: in the *Brai Tuik* ; Peacock throne made of *Pok* in the North Gate; Deer throne made of *Saphan*; in the South Gate; Lotus throne made of *Ton Pinnai* in the West Audience Hall; and another Lion throne made of *Yamane* in the *Lhwat Toau*
သီဟာသနမြေခန်းယမနေသားခြင်္သေ့၊ ဟံသာသနစေတဝန်ဆောင်သင်္ကန်း သားဟင်္သာ၊ သင်္ခါသနပရိတ်နာဆောင်သရက်သားခရုသင်း၊ ဘမရာသနမှန်ခန်းကလေးသား ပိတုန်း၊ ဂဇာသနဖြဲတိုက်စကားသားဆင်း၊ မယုရာသနမြောက်စမုတ်ပေါက်သားဥဒေါင်း၊ မိဂါ သနတောင်စမုတ်သဘန်းသားသမင်၊
ပဒုမသနအနောက်ပတက်တောင်ပိန္နဲပဒုမ္မာကြာ၊ သီဟာ သနလွတ်တော်ယမနေသားခြင်္သေ့ အုပ်၃၊ပ၄၅၊မ၄၇၄
- ပိန္နဲတိုင် - a perpendicular post raised from the middle of a crossbeam in a house to support the ridge of roof အုပ်၍ပ၅၄၅၊မ၅၀
- ပိန်းကောလှေဝမ်းပြား - fla-bottomed boat (25 Apr 1822)
- ပုံနန်း[ဘုံနန်း] - a greek cross, a square and a rectabgular drawn one above another to get a figure with sixteen corners to decorate the sheath of the sword of Commander, Yellow Flag West Palace Guards; in contrast to *Khui Nan*; which has twelve corners it would have sixteen but no one was sure about it အုပ်၍ပ၄၅၊ မ၆၅။ ဘုံ၊ပ၆၈

- ဝံ့ပြန် - a royal order for all, i.e. not an order for one particular purpose or individual အုပ်ငှာပငှာ၂၁၂၃
- ပုံးဆိုး - old clearings overgrown with jungle
- ပုပွားမှန်တောင်သား - a native of *Puppa*: is *Ton Sa*: အုပ်၂၁ပ၁၁၈၄၁၂၂
- ပယ်ပတတိ - regular land measure equal to 1.75 acre; other calculations give 1.7718 acre GUBSS or 1.575 acre အုပ်ရွာရွာ၂၃၂၃
- ပျော်ထမ်း - one serving the king though he did not have to take the oath of allegiance (1 Sep 1819)
- ပြာသာဒ် - Pasada, mansion, palace, spire, graduated steeple, terrace, tower (18 Mar 1875)
- ပြော - keeper of stairway, east palace entrance; black beret on head and cane in hand အုပ်ရွာပရွာ၂၁၁၃၈၁၁၁၁၁၁၁
- ပြောသားတရုင်သား - door-keeper ပြင်သင်း - guards who stay outside the palace yard အုပ်၃၁ပ၃၀၇၁၁၁
- ပြင်သာကင်း - toll at one of the first stage of pack-animals going up the *Rham* plateau (2 Sep 1819)
- ပြင်ဦးလွင်[မေမြို့] - May Myo called after Col. James May, Bengal Infantry, who first occupied the station in 1887 to start a sanitorium for the troops at *Mantale*:
- ပြောင်ခေါင်း[ဦးနတ်မြို့] - Bernard Myo, 6,020ft above sea-level, 13miles 4 furlong to *Mui: Kut*
- ပြည်ကံကျွေး[ကွိုတ်၊ပြည်တန်ဆာ၊ဗါ၊မိန်းမပေါ၊မိန်းမသွမ်း] - prostitute အုပ်ငှာပငှာ၂၁၂၃၂၃၂၃၂၃
- ပြိုဏ္ဍာ - gnome
- ပြန်တန်းကြီး - appointment order (senior service) အုပ်၃၁ပငှာ၂၁၁၃၇၇-၁၃၈
- ပြန်တန်းရိုး - appointment order (junior service) အုပ်၃၁ပငှာ၂၁၁၃၇၇-၁၃၈
- ပွဲ - a brokerage, a festival, a dramatic performance
- ပွဲအုပ် - man in charge of a festival (25 Nov 1871)
- ပွဲတက်ကန်တော့[နှစ်သစ်ဝါဝင်၊ဝါကျွတ်] - Kowtow held on the fortieth day after the new year for the first time, on the first day of the waning moon in *Wa Chui* for the second time and on first, second and third days of the waning moon in *Si Tan: Kywat* for the last time in each year when the king received tributes from the members of the royal family, vassals, ministers, officers, etc. ဝေါမ၁၄-၁၅
- ပွတ်ကြီးဆည်ကိုး - Pondicherry (20 Dec 1759)
- ဖရင်း - a kind of harrow အုပ်၂၁၂၄၂၄၁၁၁၁၁
- ဖေါင်ဝန် - Officer of Barges
- ဖုံးပြင် - a fertile red earth mound အုပ်၂၂၄၂၁၁၁၁၁
- ဖုန်းဆိုး - a fertile ridge အုပ်၂၁၂၃၈၁၁၁၁
- ဖွားဘက်ကျော် - messengers of *Brai Tuik* who were not armed and who also took care of the lock-up for minor offences အုပ်ငှာပငှာ၂၁၁၂၁၁၁၁၁၁၁၁၁၁
- ဖွယ်သစ်[ဘွတ်] - small pot for soup အုပ်၂၁၂၄၂၄၁၁၁၁၁-၁၇၇
- ဗဇား - bazaar (Persian, market)

ဖရင်ဂျီ[တုလားယုတ်] - Feringhi, Eurasian; when *Samlhyan* was captured in 1613, about 400 Europeans, Eurasians and Indians who were mostly Christians were captured and sent to *Parimma* (*Ca Kuin*:); in 1757 a French ship was captured and sailors were sent there too; in about 1885 when *Mranma* was annexed to the British Indian Empire, there were 500 Feringhi in *Mantale*: , 300 in *Nabak* , 400 in *Khyon*: *U*: , 483 in *Mum Lha* , 150 in *Re U*: , 600 in *Khyam*: *Sa* , (Total 2,433) (25 Apr 1822) Harvey 348

ဗလချောင်း - balachong (Malay, balachan), prawn, small fish and chili fried

ဗဟိုစင် - campanile on which a great drum was mounted to announce the time by gongs every 24 minutes and by the drum at 9am, 12 noon, 3pm and 6pm in the daytime and another four drums at night

ဗိလတ် - (Arabic, billait), a distant place, Europe

ဗိလတ်ရေ - bilayati pani, soda water

ဗန်ဂလို - bungalow, one story house of wood with pyramidal roof built at twelve mile intervals along the trunk road for officers to stay for the night during tours

ဗန်တင်ဗွန်ကင်း - Battambang (25 Apr 1822)

ဗန်ဒန်န - bandanna, scarf

ဗိုလ် - Commander of 500 men

၅ယောက်=၁အိုးစား[၆ယောက်]၊ ၂အိုးစား=၁ကြပ်[၁၁ယောက်]၊ ၅ကြပ်=၁သွေးသောက်
[၅၆ယောက်]၊ ၂သွေးသောက်=၁တပ်မျိုး[၁၁၃ယောက်]၊ ၅တပ်မျိုး=၁ဗိုလ်[၅၆၆ယောက်] +
တပ ရေး+တပ်နားခံ၁ စုစုပေါင်း၅၆၆ယောက်၊ ငါးရာတပ်ခေါ်မြဲ
အုပ်ငှါပ၅၀၅၊ ၂၆၀

ဗိုလ် - Commander of 1,000 men

၁၀ယောက်=၁ကြပ်၊ ၁၀ကြပ်=၁တပ်မျိုး၊ ၁၀တပ်မျိုး=၁ဗိုလ်၊ ဘီစု၊ ၃၆၀။ ကုန်းသမေ၅၈

ဗျစ်တီး - bheesty, water-carrier ဘင်၊ မေ၅၅

ဗြိတိန် - Privy Council, the Interior Court, the place for king's companions
ဘုံ၊ ပ၃၆

ဘရနော့မူသူ - Monsieur Bourno (20 Dec 1759)

ဘရသတ် - Bara Sahib ဗရားဆပ် (23 Feb 1820)

ဘုရားငါးဆူ - The five Buddhas, viz. Kakusanta, Konagamana, Kassapa, Gotoma and Arimetteyya ကကုသန္တ၊ ကောဏာဂမန၊ ကဿပ၊ ဂေါတမ၊ အရိမေတ္တေယျ

ဘုရားထီး - Pagoda Umbrella is in fact a king's crown and no other pyramidal Buddhist monument outside *Mranma* has this crown above the finial; from about the beginning of the 15th century a *Taluin*: king invaded the upper land and put a big crown made like his own on each of the pagoda in the land he conquered and it was retaliated by the *Mranma* king by putting the likeness of his crown on each pagoda when he got back his land and in this way the practice of substituting *Mranma* crown with *Taluin*:

မြန်မာထီးချတလိုင်ထီးတင် or vice versa was started; now pagodas in *Mranma* has either a *Taluin*: or *Mranma* or *Rham*: *Thi*: ဘီစု၊ ၂၉၁။ ကုန်းသမေ၈၇

ဘော်[ငွေ] - silver အုပ်၁၊ ပ၅၀

- ဘော်ရသတ်ဇွန်ကြောမြင်ကြက်တောင်ဗိုလ်၏သား] - Bara Sahib John Campbell [son of General Sir Archibald Campbell] (23 Feb 1826, 14 May 1826, 8 Aug 1828)
- ဘိုးဘဝိုင်မြေ - three kinds of ancestral land, viz. *dha:ma u: khya* [land acquired by right of first clearing], *man; pe:* [land given by king as reward or for service], and *nwe way nwe khye;* [land bought or received in settlement of debt] အုပ်ဌာပဌာဝါ မ၂၉၁၃၀
- ဘင် - *khai ma phru* ,, tin အုပ်ဘဝါပဌာမ၂၀
- ဘင်္ဂီ ဟိန်တူမင်း - a Hindu king of Bengal (23 Apr 1873)
- ဘုန်းကြီးသူကြီး - a monk headman (23 Apr 1873)
- ဘုမ္မိ - a post on the northwest corner of a house facing south အုပ်ဌာပဌာဝါမ၅၀
- ဘွဲ့ - title an *Asan* headman usually received was *Smanta* , an infantry chief either *Bala* or *Sura* or *Cakka* , a leader of horsemen *Turan* and a leader of boatmen *Jala* အသည်သူကြီး သမန္တ၊ အမျှထမ်း ခြေသည် ဗလ၊သူရ၊စက္က၊ မြင်းသည် တုရင်၊ လှေသည် ဇလ
- ဘွဲ့ဝါဆင့် - titles in eleven grades were : *Sudhamma* , *Sak Toau Rhan* , *Sa Tui:* , *Man: Kri:* , *Maha* , *Man:* , *Ne Mrui: Man:* , *Ne Mrui:* , *Noau Ra Tha* , *Rhwe Ton* and *Nay Man Prok* [putting an end to the name called from boyhood] *Smanta Puil* , *Samanta Raja* , *Pyam Khyi Sa Ra* , *We Lu Kyoau Than* , *Naga Saman* , *Turan Kyoau Cwa* , *Jala Kyoau Khon* ဘသုမမ၂၂၊သက်တော်ရည် ဘသတိုး ငှါမင်းကြီး ဂျာမဟာ ၆၊မင်း ဂု၊နေမျိုးမင်း စ၊နေမျိုး ဝါ၊နေရိထာ ဝါ၊ရွှေတောင် ဝါ၊ငယ်မည်ပျောက်
- ⁴[သမန္တပိုလ်၊သမန္တရာဇ၊ပျံချီသာရ၊လေလှေကျော်ထင်၊နာဂသမန်၊တုရင်ကျော်စွာ၊ဇလကျော်ခေါင်] အုပ်ငှါပငှါမ၁၅၄-၁၅၅
- ဘွဲ့ငါး - at the beginning of a sale (8 Mar 1827)
- ဘွတ်ဖြယ်သစ်] - a small pot for soup အုပ်၂၊ပ၂၄၉၊မ၁၇၆-၁၇၇
- မကိုည့်တော် - all the king's head ornaments အုပ်ငှါပငှါမ၁၂၅
- မတန်သီးမတန်ပွင့် - unseasonable fruit and flower sent to palace would fetch hugh rewards as being exempted from paying revenue of Ks 1,000 to Ks 2,000 အုပ်ဌာပဌာဝါမ၂၃
- မထွင်တောနှမ်း[မထွန်တောနှမ်း] - sesame from uncleared jungle [*Kre: Ni 1145 Cac Tam:* , *Pyra Rwa 1164 Cac Tan:* , and *Rwa Nay Rwa 1145 Cac Tam;*] ဘီစု၊မ၃၇၆-၃၇၇
- မဖဲမှန်လင်း - a native of *Ma Phai* is Lan: အုပ်၂၊ပ၁၈၄၊မ၂၁
- မရမ် - Mul Mull-Muslin ပိတ်ပါး ဘင်၊မ၃၉
- မရမ်အမျှထမ်း - menial labourers sent to the king's monastery to clean water closets, etc. ဘီစု၊မ၃၈၀၊ဝေါ၊မ၁၆၇
- မဟာဇေယသူရ[ကြောပွတ်] - John Crawford (14 May 1826, 23 Nov 1826)
- မဟာဇေယရာဇနေရိထာ[မယ်စယ်ဘော်ရင်္ဂီ] - Major Henry Burney (14 May 1826, 14 Jan 1832, 27 Oct 1832, 25 Jul 1833) ဘင်၊မ၂၅
- မဟာဒါနိဝန် - Officer of religious Affairs, Buddhist Ecclesiastical Censor
- မဟာပါသာဒလှေ - The Big Pavilion Boat 64 yards long ဘီ၊မ၈၉
- မလွယ် - emergency exit

- မဟလ္လကာကျွန်း - Malacca (25 Apr 1822)
- မဟာရာဇဝင် - The great Chronicle of the Kings of Mranma
- မဟာသူရဇော်ရထာ - Sir Archibald Campbell (14 May 1826)
- မဟန္တဇီ[မဟန်] - ?Mahajun
- မာဂဓသား - a son born of prince father and commoner mother ဘိရိမဒ္ဒစဉ်
- မာတေဝပ် - Martn Wade (1 Mar 1859)
- မာမ္မုတ်ဒလီ - Mahmud Dali (5 May 1795)
- မာရဘင် - Mara+Bhanga [a check on the Evil One] , a partition ဘုံပဝင်
- မာလိန် - Malum, pilot (25 Apr 1822, 8 Mar 1827)
- မာသရဘက် - imported muslin of pale blue colour for turban valued at Ks 2.50 a bale (8 Mar 1827) ဘင်၊မဒ္ဒဇီ၊အုပ်ငှာပငှာဂျ၊မဝဝ
- မိကောသင် - Michael Symes (30 Aug 1795)
- မိဖုရားမင်းသမီးအပျိုတော်ဘွဲ့ စဆင့် - titles of queens, etc . in eight grades : Dewi , Wati , Ruja , Pabha , Kesa , Canda , Mala , Mutta or in six like Dewi [Siripawaramaharajindamangalaratanadewi] , Mahe [Sirimratcwamahe] , Wati [Siriwati] , Siri [Sirisumratcwa] , Su [Sukesa] , man: [Man:kesa]
  - *ဝတီ၊ရူဇ၊ပဘာ၊ ကေသာ၊စန္ဒာ၊မာလာ၊မုတ္တာ ဝေါ၊မဂ္ဂ၊ တနည်း ဒေဝ
  - *[သီရိပဝရမဟာရာဇိန္ဒာမင်္ဂလာ ရတနာဒေဝီ] မဟေ[သီရိမြတ်စွာမဟေ] ဝတီ[သီရိဝတီ] သီရိ[သီရိသုမြတ်စွာ] သု[သုကေသာ] မင်း[မင်းကေသာ] ဝေါ၊မဒ္ဒ
- မီးစစ်လှည့် - Ministers of the Interior took turn to made a round of checking at night in all the apartments of palace အုပ်ငှာပငှာဂျ၊မဂ္ဂ
- မီးသွေးသားပုံတော် - map on which the king marked his decision on boundary dispute အုပ်ငှာပငှာဂျ၊မဝဝ
- မုဆလင်လက်ရဖမ်းရ - Muslim war captives who served the king as musketeers were settled in Mre Tu: [Rhwe Bhui] , Pan: Ya [Ca Kuin:] , Kan Lu [Ca Kuin:] , Yan: Toau [Raman: San:] and Lak Pam [Kyok Chan] မြေတူး ပင်းယ ကန်လူ ယင်းတော လက်ပံ Harvey 348
- မုဆိုးပုံတာဝန်း - Muchui: Bhui was enclosed in a stockade of circumference 1611.6 yards and put the people of forty six villages in it ငှာဝတာဝန်းမှာရွာငြိရွာသွင်း ဝေါ၊မဂ္ဂ၊-ဂ္ဂ
- မုရင်း - dry weather paddy, autumn rice
- မယ်ကောလီ - Macauly (14 Jul 1828)
- မဲခေါင်မြစ် - The Mekong river (25 Apr 1822)
- မုံကာထည် - Assam's wild silk ဘင်၊မဒ္ဒ
- မော်ကွန်းတိုင် - the post with a hoarding for the board giving the name of the gate and explanation as to when it was built, etc. written in six lines was erected on the right side of entrence or left side of exit at each city gate ဘုံပဝင်
- မံဘုရား - Old dresses of King Alon:man:tara: 1752-1760 were burnt and the ash was used to make Mam Bhura: [lacquered images of the Buddha] (1 Jan 1760)
- မိုလဝီ - Mulvi, judge, learned man ဘင်၊မဒ္ဒ
- မိုးညှင်း - Meng Yang Luce 1985, p.87, n.26

မက္ကတစ်[သီရိနော်ရထာ ဟံသာဝတီအခွန်ဝန်] - T. M. Mackertich (17 Mar 1806)

မကနော်တင်အစ်ဆစ်ကွဲ - W. H. Macnaughton, Esq. ဘင်၊မဂ္ဂု

မောက်သူဇာ - Murshidabad (20 Jun 1824, 6 Aug 1824) ဘင်၊မဂ္ဂု

မင်းကြီး - Commissioner

မင်းကွတ် - Mangosteen , *Garcinia mangostana*

မင်းကွန်းခေါင်းလောင်း - The big bell of *Man: Kwan*: measures 12 feet high, 16 feet and 3 inches wide at the bottom and weighs 90 tons. *Mranma Guide* , 1977, p. 69 အမြင့်၁၂ပေ၊အကျယ်၁၆ပေ၃လက်မ၊အလေးချိန်တန်၉၀ မြန်ညွှန်းဂါဗြေဂု၊မ၆၉

မင်းခမ်း Regalia [mostly made of gold and studded with jewels and some were from the palace of conquered kings] : thirteen objects displayed on the left of the throne, viz. a double-edged sword, a whisk, a vase of gems, a betel receptacle with the figure of lions supporting it, an eight sided betel receptacle, a chandelier, a betel cup, a betel bowl, a bowl with the figure of lions supporting it, a jar, a jug, a small pot and another small pot; another 13 objects on the right of the throne, viz. a pair of sandals, a staff used in walking , a cushion made in the shape of lotus, a betel receptacle with the figure of a serpent supporting it, a big cup, a big long betel cup, a small long betel cup, a bowl, a jar, a crystal pumpkin, a turned wood globe, a small pot and another small pot လက်ဝဲ၁၃ သန်လျက်၊သားမြီယပ်၊ရတနာပန်းတောင်း၊ ခြင်္သေ့ခံကွမ်းခွက်၊ရုစံထောင့်ကွမ်းခွက်၊စလင့်ကြာ၊ကွမ်းထည့်၊ကွမ်းချပ်၊ကျပ်ခြင်္သေ့ခံက ရား၊ တကောင်း၊မြူတာ၊မြူတာ။လက်ျာ၁၃ ဘိနပ်၊တောင်ရေး၊လက်တင်ကြာ၊နဂါးခံကွမ်းခွက်၊ သလပ်၊ကွမ်းလောင်းကြီး၊ကွမ်းလောင်းငယ်၊ဖလား၊ကရား၊သလင်းမြှောင်၊သစ်တိုင်၊မြူတာ ၊ မြူတာ။ ဘုံ၊မ၁၅-၁၆

မင်းညီမင်းသားဘွဲ့ - Titles given to Princes : First Grade, *Dhammaraja* Group, ten words [*Sihasuremahadhammaraja*], nine words [*Susirimahadhammaraja*], eight words [*Mahasiridhammaraja*], six words [*Mahadhammaraja*]; Second Grade, *Satui*: Group, eight words [*Satui:man:raiman;lhacansu*], six words [*Satui:man:raiman:lha* , *Satui;man;raisiha* , *Satui:man:rainara* , *Satui:man:raikyoaucwa*] five words [*Satui:man:lhanay*], three words [*Satui:kyoau*]; Third Grade,*Man:rai* Group, seven words [*Man:raisirirajakyoau*], six words [*Man;raiman;lharaja*], five words [*Man;raisihakyoau*] and four words [*Man;rairaja*] ပထမလေးဆင့် ဓမ္မရာဇာ ၁၀လုံး[သီဟသူရမဟာဓမ္မရာဇာ] ၉လုံး [သုသီရိမဟာဓမ္မရာဇာ စလုံး[မဟာသီရိဓမ္မရာဇာ] ၆လုံး[မဟာဓမ္မရာဇာ] ဒုတိယလေးဆင့် သတိုး စလုံး[သတိုးမင်းရဲမင်းလှစည်သူ] ၆လုံး[သတိုးမင်းရဲမင်းလှ၊ သတိုးမင်းရဲသီဟ၊ သတိုးမင်းရဲနရာ၊သတိုးမင်းရဲကျော်စွာ] ၅လုံး[သတိုးမင်းလှငယ်] ၃လုံး[သတိုးကျော်] တတိယလေးဆင့် မင်းရဲ ၇လုံး [မင်းရဲသီရိရာဇကျော်] ၆လုံး[မင်းရဲမင်းလှရာဇာ] ၅လုံး [မင်းရဲသီဟကျော်] ၄လုံး[မင်းရဲရာဇာ] တေါမ၄၄

မင်းတိုင်းတဆယ့်နှစ် - တဆယ့်နှစ်မှမင်းတိုင်း ကြည့်

မောင်သစ္စာ - King *Hamsawati Rhan Phru Rhan* 1554-1581 consorted with *Rhan U: Put* in *Non Ram*: but when she was pregnant he refused to own it as his child. He was defeated in a trial of water ordeal and he had to take *Rhan U: Put* as one of his queens. She gave birth to a son called *Mon Sacca*

who later became king of *Awa* as King *Sihapura III Non Ram: Man: 1600-1606*. အုပ်ငှါပၤၤၤမၤၤၤ-ၤၤၤ

မောင်းကျော် - to flog with the beat of gong

မည်းစလိပ်ရုပ် - Henry Brooke (8 May 1756)

မတ်ကလတ် - Sir Charles T. Metcalfe ဘင်မၤၤၤ

မဇ္ဈိမဒေသအရောက်စစ်ချီ - Invade *Majjhimadesa* (11 Apr 1813)

မိန်းမံဝဲဒေးမင်း - *Ming Mang* 1820-1840 (25 Apr 1822)

မေတ္တာစါရေးတံဆိပ်ခတ်စက္ကူလွှာ - Sealed Report Form [to be used by monks only]
အုပ်ငှါပၤၤၤၤၤၤၤ-ၤၤၤ

မုတ်သုံ - Monsoon [SW Monsoon bringing heavy rain from 15 May to 15 September every year in *Mranma*] (14 Jun 1795, 6 Feb 1811)

မျက်စိဝမိုတ်ဝခဏ၊ဝခဏာဝလယ၊ဝလယဝခရာ၊ဝခရာဝပြန်၊ၤပြန်ဝပိဇနာ၊ဝၤၤၤပိဇနာဝပတ်၊
ၤပတ် ဝနာရီ၊နာရီၤဝ ဝရက်၊ရက်ၤဝ ဝလ၊ဝၤၤၤလဝနာ၊ဝနာရီၤဝ - 1 twick = 1
khana , 10 *khana* = 1 *laya* , 10 *laya* = 1 *khara* , 10 *khara* = 1 *pran* , 6 *pran* = 1
bijana , 15 *bijana* = 1 *pada* , 4 *pada* = 1 *nari* , 60 *nari* = 1 [day], 30 [days] = 1
[month] , 12 [months] = 1 [year] = 360 [days]

ဝခဏာဝလယ၊ဝလယဝခရာ၊ဝခရာဝပြန်၊ ပြန်ဝပိဇနာ၊ ဝၤၤၤပိဇနာ
ဝပတ်၊ဝပတ်ဝနာရီ၊နာရီၤဝ ဝရက်၊ရက်ၤဝ ဝလ၊ဝၤၤၤလဝနာ၊ဝနာရီၤဝ။
ရေးတွက်ပုံ

မျက်နှာညီမျှ - Cases on assault, on boundary demarcation, on debt, on divorce, on inheritance, on libel and slender, on ownership of land and slave, on succession to an office, tried at a law court and *Lhwat Toau* အုပ်ငှါပၤၤၤၤၤၤၤ

မျည်းတဲခရိုင် - The Meithee Confederacy [also called Manipura] အုပ်ၤၤၤၤၤၤၤမဝဝ

မျှော်စင် - Harmika, belvedere, look-out platform

မြနန်းစကြာသင်္ဘောတော် - seized by the English in *Ran Kun* (6 Jan 1852) Pearn 1939,

pp. 166-167 ဝေါ၊မဝစၤ

မြစယ်နီကပ်စင် - Mestre Nicholson (21 Sep 1826)

မြိသရီ - black velvet ဝေါ၊မၤၤၤ

မြင်စိုင်းမှန်ရမ်း - a native of *Mran Cuin: is Rham: အုပ်ၤၤၤၤၤၤၤမၤၤၤ*

မြေခွန် - land revenue

မြေစံနစ် - for the construction of a building the plan was marked
အုပ်ၤၤၤၤၤၤၤမၤၤၤ

မြေပိုင်အမတ်လမိုင်းဝန် - Officer on Land Transfer and Royal Land (4 Jan 1812)

မြေတိုင်သူကြီး - Officer of Land Transfer -cum-Headman အုပ်ၤၤၤၤၤၤၤမၤၤၤ

မြို့ခံ - a native of town who knew well about local events (17 Nov 1871)

မြို့စါရေး - Town Constable, Bailiff, Inspector of Police အုပ်ၤၤၤၤၤၤၤမၤၤၤ

မြို့ရေး - Town Constable (*Rham: State*) အုပ်ၤၤၤၤၤၤၤမၤၤၤ

မြို့စား[ရွှေခွန်မှူး၊ငွေခွန်မှူးအဆင့်တူ] - *Rham: Chief next to Coau Bhwa:*
အုပ်ၤၤၤၤၤၤၤမၤၤၤ

မြို့တံခါးဗိုလ် - Captain of the City Gate

- မြို့တံခါးမှူး - Turnkey of the City
- မြို့နားခံ - Town Liaison Officer အုပ်စု၊ပဌ၌၊၂၊မဝ၃၇
- မြို့ရွာဆန္ဒအရ - by popular consent ဘိစု၊မဝ၃၇။အုပ်စု၊၂၊ပ၃၃၊မဝ၃၇၇-၁၅၉
- မြို့ဝန် - Town Officer, Governor of a City
- မြို့သူကြီး[ငွေခွန်မှူးတန်းခေါင်းတိုင်ခေါင်းခိုင်းခေါင်းခါးမှူးမြင်းခေါင်းယွန်းမှူးရွှေခွန်မှူးရွှေလေးမှူး သစ်စေးမှူးသံမှူးသွေးသောက်ကြီးအဆင့်တူ] - Town Headman အုပ်စု၊ပဌ၇၅၊မဝ၁၃
- မြို့အုပ် - Officer of Town [too small for *Mrui, Wan*] အုပ်စု၊ပဌ၇၇၊မဝ၁၁
- မြင်းခေါင်း[မြို့သူကြီးအဆင့်တူ] - Captain of Horse အုပ်စု၊ပဌ၇၅၊မဝ၁၃
- မြင်းစံ - Calvery Officer
- မြင်းစီးစားမြေ - land of the horsemen ဘိစု၊မ၇၃၀
- မြင်းစာရေး - Adjutant of Horse
- မြင်းစာရေးကြီး - Clerk to the Master of Horse
- မြင်းစုတစု - one group had one hundred men ; keep any extra men for another group (25 Dec 1783)
- မြင်းစုကြီးဝန်[မြင်းဝန်] - Officer of Horses; next to minister in rank; the king appointed one of the officers whom he trusted most အုပ်စု၊ပဌ၂၃၊မဝ၁၂
- မြင်းတစ် - Leader of Fifty Horesmen စမူ၊မ၃၂၊ (4 Mar 1525)
- မြင်းတပ်ဗိုလ် - Captain of Cavalry
- မြင်းမှူးမင်းသား - a prince whom the king considered to be most loyal but not good for civil service was made Commander of one of these horses :*Ka San: , Co Pwat U: , Nok Toau Pa , Nan: U: Mangala , Mran: Cu Kri: , Rai Bhak , Rham: and Akkapat* ကသည့်မြင်း၊ စောပုတ်အိုးမြင်း၊ နောက်တော်ပါမြင်း၊ နန်းဦးမင်္ဂလာမြင်း၊ မင်းစုကြီးမြင်း၊ ရဲဘက်မြင်း၊ ရှမ်းမြင်း၊ အက္ကဘတ်မြင်း ဝေါ၊မဝ၁
- မြောင်း - Trench
- မြောင်းကြီး[မြောင်းခေါင်း] - Inspector of Irrigation Channels
- မြန်မာမင်းအုပ်ချုပ်ပုံစာတမ်းငါးတွဲ - A Treatise on how *Mranma Kings* ruled in five volumes was completed on 16 November 1922. အုပ်စု၊ပဌ၆၂၊မဝ၁၀
- မှတ်စာ - A brief instructions on duty was given with the appointment order; when explained it was called *Caka: Khyak* and *M hat Ca* and *Caka: Khyak* together became *Upade* အုပ်စု၊ပဌ၁၈၊မဝ၁၈၉
- မှန်ကူ - rhombuses drawn to decorate the sheath of the sword of Commander, White Flag East Palace Guards ဘုံ၊မ၆၈။အုပ်စု၊ပဌ၅၂၊မ၆၃
- ယဆည် - Ya-Ch'ih, Yunan-Fu Pl. 27118
- ယမကော်လှေ - Flying Squirrel Boat (30 Aug 1819)
- ယူဇနာ - 12 miles 6 furlongs and 4 chains [12.8m, 20.5952km]
- ယိုးဒယား - Ayut'ia (25 Apr 1822)
- ယုံသလင်းကင်း - Toll and Guard Station at the entrance to *Pran* (15 Sep 1819)
- ယင်းဆွဲ - a bamboo ladder fixed to the trunk of a palmyra from top to about the middle. အုပ်စု၊ပဌ၂၃၉၊မဝ၇၅-၁၇၆

- ယင်းထောင် - a bamboo ladder used to go up the palmyra to about its middle and meet another ladder that hangs from top. အုပ်၂၁၂၄၉၊မ၁၇၅-၁၇၆
- ယမ်းခွဲ - blast with dynamite (3 Apr 1858)
- ယမ်းပြန်ဝင် - prepare gunpowder [at the villages of *Chi Mi: Khum* , *Ne Ran: Mum Nhan: Pran* ဆီမီးခုံ၊နေရင်း၊မုံညင်းပြင်] (12 Apr 1810, 2 May 1810, 14 May 1810)
- ယွန်း - *Lo* of Chiangmai ; King *Hamsawati Rhan Phru Rhan* 1554-1581 settled them in *Nway Ta May* near *Kya Pan: of Man: Pu* ; they strated the irrigation system in that locality. Harvey, pp. 166 & 347 (8 Feb 1810)
- ယွန်းကြီး - Vietnam (25 Apr 1824, 5 Sep 1824, 22 Nov 1824, 23 Feb 1826)
- ယွန်းစု - *Ywan: Ka Lon* in the entourage of the royal elephant had to bear *Mui: Nai Rhwe Lham* [Golden Lance of Mong Nai] and *Chan Khre Phum:* [protect the elephant legs] during any royal procession. (8 Feb 1810)
တော်မူသော၂၁၉
- ယွန်းဘုရင်နတ် - Guardian Spirit who was King of Chiangmai (8 Feb 1810)
Harvey, p. 168
- ယွန်းမျိုးမြို့သူကြီးနှင့်အဆင့်တူ - Captain of Chiangmaians အုပ်၄၁၀၄၇၅၊မ၁၁၃
- ယွန်းသူရဲထိမ်းနတ်ကွန်းအနန္တသူ - Spirit Shrine of Anantasu, Guardian of Chiangmaian Braves စမူမ၃၁၊ (6 Jun 1601) မ၃၁၊ (1 Feb 1602)
- ရတနမုနိ . - A pagoda of small dimensions was built simultaneously by synchronizing with the time of one lunar eclipse as specified by court astrologers at every town in the kingdom soon after a king ascended the throne; their number would indicate how big or small a king's territories were; *Pa Tum* 1782-1819 built 550 while *Sipo* could have only 156; formerly this kind of pagoda was *Mutho* but *Pa Tum* changed it to *Rhwe Gu*
အုပ်၂၁၂၃၃၊မ၁၅၉
- ရတနာပုံအကောက် - customs duty on goods imported from the port of *Ran Kun* ; *Ratanapum* was the customs house in *Ran Kun* အုပ်၅၁၀၅၃၀၊မ၄
- ရတနာသိမ် - Depository of All Gems; classical name of *Rhwe Bhui* တော်မူ၅၅၅
- ရဘ - a bamboo tray, aflat basket အုပ်၂၁၂၄၉၊မ၁၇၆
- ရရည်း - elephant tamer at the elephant inclosure, [*Dhanakpala* = elephant tamer, *Wo* pp.109-112; *Ok Ma:* = elephant catcher, *Wo* pp.103-108]
တော်မူ၈၈
- ရဝေ - the middle post on the north in a house facing east
- ရတနာယဉ်ကျော်သင်္ဘောတော် - steamer for inland waterways တော်မူ၈၃
- ရတနာယဉ်ပျံ - steamer for inland waterways (14 Sep 1883) ကုန်း၃၊မ၆၁၀
- ရတနာယဉ်မွန်သင်္ဘောတော် - steamer for inland waterways (Apr 1848) တော်မူ၈၃။
ကုန်း၃၊မ၆၇
- ရတနာယဉ်သာ - Steamer for inland waterways (14 Sep 1883)ကုန်း၃၊မ၆၁၀
- ရမည်းသင်းမှန်ရမ်း - a native of *Raman: San:* is *Rham:* အုပ်၂၁၀၁၈၄၊မ၂၂
- ရဟန်းသံဃာဆရာတော်တို့ဘွဲ့ငါးဆင့် - Monk Title in five grades : 1 [Only the Supreme Leader] Own Name + atula+dhapati+siri+pavara+dhaja 2 Own Name+ atula+ dhapati+pavara+dhaja 3 Own Name+dhapati+pavara+dhaja

- 4 Own Name+ pavara+dhaja 5 Own Name+dhaja
 ပထမဆင့်[သာသနာပြုဆရာတော်တပါးသာ]ဘွဲ့ရင်း+ အတုလ+မိပတိ+သိရီ+ပဝရ+ခေ
 ဒုတိယဆင့်ဘွဲ့ရင်း+အတုလ+မိပထိ+ပဝရ+ခေ တတိယဆင့် ဘွဲ့ရင်း+မိပတိ+ပဝရ+ခေ
 စတုတ္ထဆင့်ဘွဲ့ရင်း+ပဝရ+ခေ ပဉ္စမဆင့်ဘွဲ့ရင်း+ခေ - ကုန်းဘုမ ၆၅၆-၆၆၃
- ရာစုဘွဲ့ - organize [these *Asan*] into a century (11 Sep 1819)
- ရာဇတင် - Resident ဘင်၊မစ၆
- ရာဇဒဏ်ရှစ်ရပ် - eight punishments : execute, mutilate, circle, tattoo, labour, expedition , and exile သတ် ဖြတ် ကွက် မှတ် ဖြည့် ထည့် ပို့ ဝေါ၊၂၅၉-၂၆၀
- ရာဇဓမ္မသင်္ဂဟကျမ်း - a work on political science by *U: Bhui: Lhuin:*
 အုပ်ငါးပဌာန၊၂၅၂၅
- ရာဇမတ္တိက - King's Mediator , an ex-monk appointed as king's agent at every trade centre အုပ်၅၊ပဌာနဝ၊မဝ၊ပဌာနဝ၊မဝ
- ရာဇယံ၊ကုလား - Razel (22 Jun 1801)
- ရူဒါသံ - Andoniram Judson (23 Feb 1826, 4 Mar 1826, 19 Apr 1826)
- ရူပယုဒ္ဓိပ - The Island of Silver, ? Java Luce 1985, p. 37
- ရေကင်းလေး - Four toll stations along the river [*Campaynaguir* , *Kyok Ta Lum:* , *Man: Kwan:* and *Mu: Tuttalup*]
 စမ္မုန်နဂိုရ်၊ကျောက်တလုံး၊မင်းကွန်း၊မူးတုတ္တလုပ အုပ်၅၊ပဌာနဝ၊မ၂
- ရေနံဝန် - Officer of Earth Oil (12 Feb 1872)
- ရေနန်းစကြာသင်္ဘောတော် - steamer from Calagredy (22 Nov 1865) ; Prince *Mran Kwan:* seized it to go south (2 Aug 1866); King *Man: Tum:* sent the finial of the *Rhwe Da Gum* by it (3 Oct 1871); arrived *Ran Kun* on (22 Oct 1871); together with the *Tulwat Yanpyam* it struck a rock near *Ban: Moau* and both steamers were sunk (15 Mar 1884).
 ဝေါ၊မဝစ၃။ကုန်းဘုမ၃၂၊၃၃၇၊၃၃၆၊၃၃၇၊၃၃၆
- ရေနန်းယာဉ်သာ - steamer for inland waterways bought from McCloud at Ks 40,000 (12 Jul 1844) မှန်ဘုမ၃။ (14 Sep 1883) ကုန်းဘုမ၆၁၀
- ရေပုတ်တက်မျော - lost in water (5 Oct 1858)
- ရေလား၊ရှင်ဘုရှင် - the king himself had to take part in a trial by water ordeal because he was accused by a pregnant woman that he was the father of her unborn child အုပ်ငါးပဌာန၊၂၊မ၃၀၁-၃၀၂
- ရေဦးမှန်ကသည့် - a native of *Re U:* is Cassay အုပ်၂၊ပဝစ၃၊မ၂၂
- ရေးထုံးမကျအပစ်ရ - punished for careless mistakes in writing အုပ်ငါးပဌာန၊မ၂၇၄
- ရော(ဘ)စစ်စ - Thomas Campbell Robertson (23 Feb 1826)
- ရော်ဗက်ဝယ် - Captain Robert Ware (14 Jul 1828, 8 Aug 1828)
- ရင်ခွင်ပိုက် - Regent (1Sep 1819, 13 Feb 1859, 21 Sep 1876)
- ရပ်ရွာကြိုက်ညီချက်ဘုန်းကြီးထောက်ခံချက်နဲ့သူကြီးလျှောက် - made headman by the recommendation of the local monk and popular consent (21 Sep 1876)
- ရပ်သစ် - a timber marked to be used as a post အုပ်၅၊ပဌာနဝ၊မ၃၅
- ရွာအုပ် - Rural Guardian
- ရွေးတော်ယူ - east entrance to the palace stockade အုပ်ငါးပဌာန၊မ၂။ပဌာန၊မ၅၃
- ရွက်နီ - standard silver as a medium of exchange (15 May 1867)

- ရွယ်ကိန်း - ? Juan Caine (9 Apr 1756)
- ရှက်အူလာ - Sheik Abdullah (25 Apr 1822)
- ရုံဝိုင်သား - voile (25 Apr 1822)
- ရိုးခိုးကန်တော့လက်ဆောင် - tribute from vassals received annually at new year or at the beginning and end of the Buddhist Lent အုပ်ငှာပဌဂုဏ္ဍမာဓာဌ
- ရဲပုခန်းမုန် - a native of *Pu Khan*: is *Rhai* အုပ်ငှာပဌဂုဏ္ဍမာဓာဌ
- ရိုးဒုရာ - ? Chaddra (6 Aug 1824)
- ရှင်ဘုရင်ကိုပြည်သူကမကြိုက်၍ - various references to a king being deposed , exiled, etc. for going against the public opinion အသံကိယဇာတ်ဂုဏ် ပဒကသလဇာတ်ဂုဏ်၊ စလေငခွေး အုပ်ငှာပဌဂုဏ္ဍမာဓာဌ၊ ပ၂၈၇၊ မ၂၆၃-၂၆၅ ကြိုက်၍ various references to a king being publicly acclaimed for his good deeds အုပ်ငှာပ၂၈၀၊ မ၂၄၉-၂၅၁
- ရှမ်းပိုက်လက်ရ - young *Rham*: captured (5 Oct 1858)
- ရှမ်းမြင်စိုင်းမုန် - a native of *Mran Cuin*: is *Rham*: အုပ်ငှာပဌဂုဏ္ဍမာဓာဌ
- ရှမ်းရမည်းသင်းမုန် - a native of *Raman*: *San*: is *Rham*: အုပ်ငှာပဌဂုဏ္ဍမာဓာဌ
- ရွှေခြောက်ရွာ - six villages where gold was panned (21 Sep 1876)
- ရွှေခွန်မှူးမြို့သူကြီးနှင့်အဆင့်တူ - Officer of Gold Revenue အုပ်ငှာပဌဂုဏ္ဍမာဓာဌ
- ရွှေဈေး - gold and silver exchanged at a ratio of 1: 20 အုပ်ငှာပ၂၃၈၊ မာဓာဓာဌ-၁၄၂
- ရွှေတိဂုံဘုရား - the height of the *Rhwe Da Gum* at *Ran Kun* was 66 feet in 1361, 302 feet in 1450 and 327 feet in 1774; the monument has retained this height of 327 feet until now. Harvey , pp. 112, 117 & 260
- ရွှေခါးပိုလ် - Colonel of an infantry regiment
- ရွှေနန်းမျှော်ခြေခင်းခွဲသရက်သီး - a mango of *Khon*: *Khwai* village was so good that it was named *Rhwe Nan*: *Mhyoau* [Selected for the Golden Palace] (2 Dec 1806)
- ရွှေပြည်စိုး - Alderman of the City
- ရွှေမှူး - Headman of Gold Producing Tracts
- ရွှေလေးမှူးမြို့သူကြီးနှင့်အဆင့်တူ - Chief of Gold Archers အုပ်ငှာပဌဂုဏ္ဍမာဓာဌ
- ရွှေလွန်သားရေရမျိုး - a special code to bind a wild elephant was made from the leather of seven animals, viz. yak, black leopard, bison, sambur, buffalo, ox and bear စါမရီသစ်နက်ပြောင်ဆတ်ကျွဲနွားဝံ ခေါ်မာဓာဓာဌ
- ရွှေသေတ္တာ - Gold Box [to mail letters direct to the king about bad officers] (17 Mar 1882)
- ရွှေဟင်္သာသင်္ဘော - a steamer locally made left the dockyard (Sep 1841) ကုန်းဒါမဓာဌ
- လဖက်မစါး - one party of a law suit refused to eat the pickled tea which was usually done when both parties were happy with the decision of a judge (20 Oct 1858)
- လမိုင်း - Royal Land Cultivator
- လမိုင်းစါရေး - Clerk of the Royal Land Officer
- လိပိဒိပိကာကျမ်း - *Send Words by Telegam* (?by U: *Bhui*: *Lhuin* ,1873); its English version is *Telegraph Code for Upper Burma* , by Major A. R. Macmahon, Rangoon, Government Publications, 1871 အုပ်ငှာပ၂၅၈၊ မာဓာဓာဌ

- လူတော်စု - ?Commandos (10 Oct 1808)
- လူထွက်၊လူပြန်တော် - ex-monk (31 Dec 1872)
- လူပျက် - comedian (11 Apr 1879)
- လေးဆယ်တော်သွေးသောက် - The Forty; some of the near relatives and most trusted servants of the king were selected and armed to guard him and his property; they were also called *Dha: Luik* [accompany him with sword in hand]အုပ်ငှါပငှါငှါ မဝဝဂူ။အုပ်ငှါပငှါ၆၂၊မဝ၂၃
- လေး --- စင်းပြုမြေ - land for ... groups of archers List 934a32,33 ဘီစု၊မငှဝ
- လက္ခနောင် - Lucknow (6 Aug 1824)
- လက်စွဲ - Gentleman-at-Arms
- လက်ဆောင်ယူတိုက်စိုး - Controler of the Gift Chamber
- လက်တီး - annex on the northwest half of the rear of the house facing east
အုပ်ငှါပငှါငှါမငှါ
- လက်တင် - a fee levied incivil suits
- လက်မထောက် - Leader of a group of armed messengers called *Lak Ma Rwam* , ; they also hold in their lock-up a man awaiting judgement အုပ်ငှါပငှါငှါမငှါ
- လက်မရွံ့ - armed messengers under *Lak Ma Thok* အုပ်ငှါပငှါငှါမငှါ
- လက်ရ - men captured for slavery (21 Oct 1808, 26 Oct 1808, 30 Oct 1808, 26 Feb 1810, 27 Feb 1810, 8 Apr 1810, 28 Apr 1810, 1 Oct 1810)
- လက်သုံးတော် - in addition to all other body guards the king also had about him a few selected men who carried his own weapons; page-in-waiting
အုပ်ငှါပငှါငှါဝဝဂ
- လက်သင် - practicing boatmen ဘုံ၊မဉ္ဇဝ
- လင်း၊မဖဲမှန် - a native of *Ma Phai* is *Lan*: အုပ်၂၊ပဝစငှါမ၂၁
- လင်းဇင်း[စနုပူရ၊လဝဂှေတိုင်း] - Candapura, Lavapura,Viengchang, Vientiane, Harvey 1967, p. 248, Hall 1966, p. 293 ဘုံ၊မဂှေ။ဝေါ၊မ၂၁ဂ
- လောင်း[လှော်လှေ] - boat with no rowlock (30 Aug 1819)
- လမ်းလျှောက်ကင်း - patrolmen အုပ်ငှါပငှါ၆၂၊မဝ၂၃
- လယ်ခွန်စပါး - *Samadhi* [Assessors] decided the revenue from royal land in an irrigated area six to twenty baskets per one *pay* [1.75 acre] and from ancestor land four to eight baskets per one *pay* [1.75 acre] depending on its annual produce
ဆယ်ရေသောက်အရာတော်လယ်ကောင်းညံ့လိုက်၂ဝ်မှ၆၊ဘိုးဘပိုင်စံမှငှီသမာမိများဆုံးဖြတ် အုပ်ငှါပငှါငှါမ၂၁
- လယ်စါရေး - Irrigation clerk
- လယ်တပယ်မျိုးငါးတင်းကြဲ - togrow the year's crop one *pay* [1.75 acre] needs five baskets of seed ရှေးတွက်ပုံ
- လယ်ရုံး - IrrigationOffice
- လွန်ဆံ - pistachio
- လှံစွပ်သေနတ် - gun with bayonet (29 Aug 1819)
- လှေတုံး - timber good for making boat (12 Sep 1819)

- လှေသင်း - fleet
- လှော်ကါး - scorpion boat (30 Aug 1819) ဘုံမဉ္ဇဝ
- လှကြပ် - leader of saw men (25 Nov 1871)
- လွှာ - a shield, oblong and convex ဘိချုပ်
- လွတ် - short for *Lhwat Toau* [Great Council of State]
- လွတ်တက်[ညှိနှိုင်းရန်] - attend the Council to discuss [state affairs with reference to] *Jataka*, *Rajasattham*, *Dhammasattam*, rulings, rules and regulations (19 May 1884) နိပါတ်ရာဇသတ်ဓမ္မသတ်ဖြတ်ထုံးဖြတ်ပုံစံရင်ထုံးစံရင်နည်းဥပဒေ
- လွတ်တက်[ပေါင်းအင်္ကျီတရားလိုအစိမ်းတရားခံအနိအချုပ်တိုက်မှာဘျဲပေး၍ငါးဝတ်] - in *Lhwat Toau* plaintiff had to put on a green robe and defendant red and they could get the robes on loan from *Akhyup Tuik* [Tailoring House] at a fee of Ks 0. 25 (19 May 1884)
- လွတ်တော်သွင်းစါ - report from *Lhwat Toau* to the king as to which officer would be dismissed for what reasons အုပ်ဒါပဌာနဉာဏ်
- လွတ်တော်သွင်းမှာတမ်း - report from *Lhwat Toau* to the king on building projects, repairing programmes, and preparation of ceremonies အုပ်ဒါပဌာနဉာဏ်။ ပဌာနဉာဏ်
- ဝကွင်း[ချရေးပွင့်မှတ်] - a small circle written against a person's name in the list of candidates usually means that he was selected for the vacancy; in selecting Prince *Sipo* as successor to King *Man: Tum: 1853-1878* an asteric was drawn against his name (28 Oct 1810, 6 Nov 1810) အုပ်ဒါပဌာနဉာဏ်
- ဝီလင်ဝါလစ်[ဝါလတ်] - William Wallace
- ဝေသာလီ - *Jainta* (23 Feb 1826) (see also Harvey, p. 23 *Vesali of India*, pp 137 & 309 *Vesali of Rakhain*, p. 316 *Vesali of Assam*)
- ဝဲလင်း - annex on southeast part of the house facing east reserved for guests အုပ်ဒါပဌာနဉာဏ်
- ဝင်းကောင်ဟန် - palace guards of *Changmaian Mranma* who had quarters within the palace stockade (8 Feb 1810) ဝေါမာဘဉ္ဇ
- ဝင်းခိုင်း - armed messengers of Shields having quarters within the palace stockade who went to arrest suspects and detain them in lock-up waiting judgement (8 Feb 1810) ဝေါမာဘဉ္ဇ
- ဝင်းမှူး - Captain of Guards who were allowed to bring swords in the presence of the king ဝေါမာဘဉ္ဇ
- ဝတ္ထုကံမြေ - glebe, revenue from it was sent to a religious establishment nearby though the original establishment to which it was given was in ruin အုပ်ဒါပဌာနဉာဏ် မဉ္ဇဝ
- ဝတ်မြေဝန် - Officer of Glebe
- ဝန်တင်ဦး - first stage of pack-animals going up the *Rham: plateau* (3 Sep 1819)
- ဝန်ထောက်တကယ့်အဟုတ် - next in rank and status to minster and had a lot more authority than for instance *Chan Wanthok* [Assistant Elephant Officer] အုပ်ဒါ ပဌာနဉာဏ်-၂၀၀
- ဟေမြို့ - Hue (25 Apr 1822)

- ဂုဏ်သဒ္ဓဝီ - Ft. St. David (8 May 1756)
- သတင်းစာ - 'letter of news' (17 Mar 1756) was sent by *Lakya Thim: Mat* to the *Huin: Kri: Kywan:* [Negrais island] ; the first number of the *Ratanapum Satan:ca* [Mandalay Gazette] was published on 22 Apr 1874
- ဘိမဝဋ္ဌဌာနကုန်းဘိမဝဋ္ဌ
- သနတော် - paper with gamboge tree gum to made it glitters (21 Aug 1828)
- သပြာရိုး - hereditary chief among ?fishermen ပုဂံ ငွေ ခုစစ်တမ်း: ဘိမဝဋ္ဌဌာန
- သပြေ - post in southwest corner of a house facing south အုပ်ဌာနပြေဌာန
- သဘင်ဆောင် - built the theatre hall with timber from old the *Pran Lum: Am, Lhe Toau* (၅ ဆပေ ဘဝဋ္ဌ)
- သမကဋိပန္န - temperate zone အုပ်ဌာနပြေဌာန
- သမတဋ - Samatata [Chittagong], Level Country, East bengal Luce 1987, p. 48
- သမာဓိ - assessor
- သမီးကညာ - virgin
- သရပတ်[ငါးဆီ/အုန်းဆီ+ရေနံ+ပွတ်လျက်] - making boats watertight by using fish oil or coconut oil , earth oil and dammer bee wax ဘိမဝဋ္ဌဌာန
- သရပတ်အစုသား - workers making boats watertight ဘိမဝဋ္ဌဌာန
- သာရကျစ် - Sakies Manook (23 Feb 1826, 14 May 1826)
- သာသနာပိုင်ပုဏ္ဏား[ရခိုင်](ပုဏ္ဏားဝန်)- Officer of Brahmins in *Rakhuin* အုပ်ဌာနပြေဌာန
- သီတာကဋိပန္န - tundras အုပ်ဌာနပြေဌာန
- သီရိရာဇနော်ရထာ - Captain George Burney (14 May 1820) ဘင်္ဂါမဂ္ဂ
- သီလသည့် - first name given to present day *silā rhan* (21 Jun 1824)
- သီဝကျော်စွာနော်ရထာ - a Chinese in the servise of *Mranma* king as Officer of Esculent Bird's Nest (25 Apr 1822)
- သုဓမ္မာ - Grand Council of the Buddhist Order
- သုဝဏ်ဏဒီပ - Suvarnadvipa [Sumatra] Luce 1985,p.37
- သုဝဏ္ဏဘူမိ - Suvannabhumi [Chiangmai] (29 Apr 1637, 2 Feb 1638)
- စမ္မုမင်္ဂါပြေဌာနပြေဌာန
- သုသုတ္တကိမင်းသား - Hsueh-Hsueh Ti Chin Pl. 27112
- သုကောင်းသေလျှင်ချွေရုံသတ်မထည့်ရ - The custom of burying slaves with the dead chiefs of *Mui: Kon:* [Mong Kawng] and *Mui: Nhan:* [Mong Yang] was forbidden by King *Hamsawati Rhan Phru Rhan* 1554-1581 (2 Apr 1557)
- သန်းထွန်း ခြေပြေဌာန အုပ်ဌာနပြေဌာန
- သုဇယ်တော် - workers who looked after the water closet in a queen's chamber ဘိမဝဋ္ဌဌာန
- သုရဲမိုးမြေ - land in the environ of a guard station where guards cultivated crops အုပ်ဌာနပြေဌာန
- သုရဲ[လေး]စုသေနတ်စွဲ[တုတ်ရဲ၊ဝင်စည်၊ဗညား၊ရွှေပန်းပန်] - *Thut Rai , Wan Can , Bana:* and *Rhwe Pan: Pan* were four groups of *Surai* gunners ဘိမဝဋ္ဌဌာန

- သူရင်း[အသည်] - *Su Ran*: [Original People] were the same with *Asan* [Common Folks] ဝေါ်မၤၤ
- သေနတ်စါရေး - Adjutant (Gunners)
- သေနတ်ပိုလ် - Provincial Leader (Gunners)
- သေနတ်အုပ် - Circle Leader (Gunners)
- သေနတ်ဝန်ကြီး - Central Leader (Gunners)-cum-Minister
အုပ်ၤပဒုဝါမာၤမာၤမာၤမာၤမာၤမာၤ
- သေမလာ - Simila ဘင်ၤဝ
- သံတမန်ကိုမသတ်စဘူး - never a [foreign] envoy had ever been executed [by a *Mranma* king] မုန်ၤခါမခါၤ
- သံတော်ခံ - Officer of Tributes ဝေါ်မာၤဝါၤဝါၤ
- သံတော်ဆင့် - Herald, Equerry ဝေါ်မာၤခါၤ
- သံယုင်[မြို့သူကြီးနှင့်အဆင့်တူ] - old name for Town Headman အုပ်ၤရွာၤပၤၤၤမာၤခါၤ
- သံမျိုး[မြို့သူကြီးနှင့်အဆင့်တူ] - Chief of Iron Workers အုပ်ၤငှာၤပဒုဝါမာၤခါၤ
- သံဝေဇနိယ၊ဒဿနိယ - a scene that would please the visitor [at the place of nativity, of enlightenment, of the first sermon and of death of the Buddha] ဗုဒ္ဓဖွားပွင့်ဟော ပရိနိဗ္ဗာန်စံရာလေးဌာန
- သော့ပြား - Chinese coin (21 Aug 1828)
- သုံးပင်တိုင်သင်္ဘော - ?Brig (22 Nov 1824, 8 Mar 1827)
- သက္ကဒေဝ - Assam (6 Aug 1817, 7 Aug 1817, 8 Aug 1817, 9 Aug 1817, 12 Aug 1817, 13 Aug 1817, 6 Sep 1817, 7 Sep 1817, 8 Sep 1817, 9 Sep 1817, 10 Sep 1817, 24 Sep 1817, 2 Oct 1817)
- သက္ကဒါန် - boat which was the gift of Sakka [with the bow made like a young leaf and the stern like a big leaf] ဘုံမဉ္ဇရ
- သက္ကရာဇ်အဟောင်းအမိန့်တော်အသစ် - a royal order would suppress anything undesirable in an old record; အုပ်ၤငှာၤပၤၤၤဝါၤမၤၤၤ ၈၈ သတ်ကိုရာဇသတ်ချုပ် ရာဇ သတ်ကိုကတိဝုစိကချုပ် - a king's decision overruled anything in the customary law though an arbitration would be taken as final
အုပ်ၤငှာၤပဒုဝါမာၤမာၤမာၤမာၤမာၤ
- သက္ကလတ် - suclat, sackcloth. scarlet, thick cloth, woollen cloth, broad cloth, serge, tweed Judson 1096 n.135; Hobson-Jobson 1986 Reprint, p. 861
- သင်တိုင် - a smock
- သင်းပိုင် - antaravasaka, nether garment Judson 1096 n.136
- သင်္ဘောစီး - captain ဝေါ်မာၤခါၤ
- သည့်ထွေး - a post next to a *San Ram* post အုပ်ၤရွာၤပၤၤၤမာၤခါၤ
- သည့်မ - a post next to a *Kwan: Tuin* post အုပ်ၤရွာၤၤၤမာၤခါၤ
- သည့်ရုံ - a post next to a *San Ma* post အုပ်ၤရွာၤပၤၤၤမာၤခါၤ
- သန့်စင်တော် - a man who made a piece of wood good for polishing teeth
ဝေါ်ခါၤခါၤ
- သပ္ပါယ - ambivalence

- သမ္ဗန်[ကုလားလှေ] - ? a three board boat [Chinese], Indian boat, Malayan boat
Hobson-Jobson 1986 Reprint p. 789 ; Indian boat ဘုံမဉ္ဇ
- သိခီတော[?သိဟတော] - singha / siha = lion; the Lion Forest (25 May 1801)
- သစ်စေး - tree gum, wood oil
- သစ်စေးမှူး[မြို့သူကြီးနှင့်အဆင့်တူ] - Chief of Tree Gum Workers အုပ်ငှာပဌဂုဏ္ဍမဝဘ
- သစ်တောဝန် - Officer of Forest
- သစ်တောထိန်း - Conservator of Forest (25 Nov 1871)
- သစ်တောလေးရပ် - when a man was exiled to forest he was sent to one of the following four forsets in *Mui: Kon: , Ban: Moau , Mai Ja* and *Rhwe Li*
မိုးကောင်း၊ ဝန်းမော်၊ မဲဇာ၊ ရွှေလီ - ဝေါမ၂၆၀
- သမ္ဗာပါသ - the king's financial aid to cultivators and traders အုပ်ငါပဉ္စရမဂုဉ-
၇၄
- သမ္ဗုဒ္ဓဘုရား - a pagoda having small niches for 512,028 images of the Buddha
believing that there were that much or more of the Buddhas ဗုဒ္ဓရုပ်ပွား
၅၁၂၀၂၈ ဆူ
- သိမ်းစု - land conquered
- သဿမေမ - tax that originated from giving the king by the people in gratitude of
protecting their life and property; household tax as it was reintroduced in
1860 by grouping ten houses as one unit to pay Ks 100 so that the poor
would not have to pay the full Ks 10 အုပ်ငါပဉ္စရမဂုဉ-၇၃။ အုပ်ငါပဉ္စရမဝ
သွေးသောက် - a band of fifty men; bloodbond brotherhood; a platoon under a
lieutenant Judson 1050; Harvey 1967 Reprint 178, 188, 265, 339, 347
- သွေးသောက်ကြီး[မြို့သူကြီးနှင့်အဆင့်တူ] - Leader of Bloodbond Brotherhood
အုပ်ငှာပဌဂုဏ္ဍမဝဘ
- ဟင်္သာတံဆိပ် - a seal of ?duck, one of the seals of the king ကုန်းခါမ၂၂၃။ ဘိစုမဉ္ဇ၅၂
- ဟိန် - 'Cac Kai' in the *Rham* state အုပ်ငါပဉ္စရမဂုဉ-၂၂မဝဘ
- အပါယောဝေါဟါရကိုတခြားဝေါဟါရနှင့်တွဲလျှင်အကိုချေ - when two words were
joined and when one word has an 'a' as its suffix that 'a' would be dropped
in the compound; e.g. *Arhan Bhu Ran* becomes *Rhanbhan*, *Im Arhe*,
becomes *Imrhe*, အုပ်ငါပဉ္စရမဂုဉ-၂၈
- အကျော်စူဠာမြတ်သဒ္ဓါ[နေ့ဂုဏ္ဍဘုရားဘွဲ့] - a pagoda called by seven words where
each represents one of the seven days of the week is desirable and so the
pagoda would be called *A Kyoau Cu La Mrat Sa Ddha* ဇေယျာမ၆
- အကြီး - steward
- အကြီးစား - fief given to a steward (9 Dec 1873)
- အကြပ် - decurion (5 Jun 1858, 7 Feb 1859)
- အခြောက် - cultivation without irrigation, ? dues ondried fish
- အချုပ်ဝန် - Officer of Tailors (2 May 1879)
- အခွင့်မရဘဲသေနတ်သုံး - use of gun without licence (21 Dec 1810, 28 Dec 1810)
- အစီဘောကင်းဘက်[အာဂလပ်ကြော်မံ]ဘရသတ်ကြက်တောင်ဗိုလ် - Sir Archibald
Campbell (23 Feb 1826, 21 Sep 1826, 6 Jun 1827, 8 Jun 1827, 14 Jul 1828, 8 Aug
1828)

- အစုအဆ - in proportion
- အစုအငန်း - group and division; when the group or division was organized into a *Swe*: *Sok* there were fifty six men in it ကုန်း:၁၊မဂ္ဂ၆
- အစုအစဉ် - customary, precedence
- အစုတ် - fresh catch of fisheries, irrigated cultivation
- အစုတ်အခြောက် - cultivation with or without irrigation ဘိစု၊မဒဂု၄
- အဆောင်တော်မြဲ - bearers of royal water and betel အုပ်ငှ၊ပဒဂု၄၊မဝဝ၆-၁ဝဂူ။
 ဝေါ၊မဂ္ဂ၆၊၉၅။ ဘိစု၊မဒဂု၄
- အဆောင်နိမ္မူ - chief of men who brought all the things that the king used when he was visiting places in red sacks အုပ်၊ပဒဂ္ဂ၆၊၁၊မစ၁။ဝေါ၊မဝဒ၃။ဘိစု၊မဒဂု၄
- အတာနေမုရက်၁၄ဝတွင်ကြတ္တိကမ္မန်းတည့်၊နောက်၄၅ကောက်သားဝင်၊နောက်၄၅ကြယ်မြေလူး၊
 နောက်၂၉သံမြိတ်လွတ်၊နောက်၇၅ကောက်သားဝင်၊နောက်၃၂တာသကြီနိကျ၊ပေါင်း၃၆၆
 ရက် - [When the sun moves from the Mina zodiac into the Missa a new year started]; after 140 days the Krattika constellation reaches the zenith; 45 days after that the paddy bear fruits; 45 days after that a planet is seen as if it touches the earth; 29 days after that a meteor flies across the sky; 75 days after that the paddy [is harvested]; 32 days after that there are altogether 366 days that means another year. ရှေးတွက်ပုံ
- အတောင်းနည်းလျှင်မပြင်သာအပိုတောင်းလျှင်အပြစ်ရ - [in a law suit] if one asks less than what he deserves he cannot correct it later but when he asks more he would be punished အုပ်ငှ၊ပဒဂု၃၊မ၂၈၃-၂၈၄
- အတိတ် - past, precedence (13 Jan 1857)
- အတွင်းခြောက်စုကိုယ်ရံတော်၊အိပ်လျှင်အိပ်ဖန် - Interior Six Guards who took in turn the night duty too were North *Daway* , South *Daway* , North 150, South 150, North *Marabhan* and *Rhwe Pran Mhan Kan*: မြောက်ဒဝယ်
 ်တောင်ဒဝယ် မြောက်၁၅ဝ တောင်၁၅ဝမြောက်မါရဘင်ရွှေပြည်မှန်ကင်း ဝေါ၊မ၂ဝ၈-
 ၂ဝ၉
- အတွင်းဝန် - Secretary, Privy Councillor
- အနန္တသူယုန်းသူရဲထိမ်းနတ်ကွန်း - Spirit Shrine of Anantasu[ra], Chief of Chiangmai Braves စမူ p.31, 6 Jun 1601; p.72, 1 Feb 1602
- အနောက်ပြည်ကြီးဝန် - Officer of *Rakhuin* အုပ်ငှ၊ပဒဂု၅၊မဝ၁၁
- အနောက်ပွဲတက် - West Palace Kowtow held only once a year on the sixth waning day of *Satan:kywat* ; there were 56 seats on either left and right side of the throne and unlike the [East Palace Kowtow] the right seats were taken as of higher status ဝေါ၊မ၂၃
- အပိုတောင်းလျှင်အပြစ်ရ၊အတောင်းနည်းလျှင်မပြင်သာ - [in a law suit] if one asks less than what he deserves he cannot correct it later but when he asks more he would be punished အုပ်ငှ၊ပဒဂု၃၊မ၂၈၃-၂၈၄
- အပျိုတော် - Maid of Honour
- အမေးတော်သုံးရပ် - at the West Palace Kowtow the king asked only three question, viz. [1] Is there peace in all the four sections of the kingdom?, [2] Were the three rains sufficient?; and [3] Do the wives respect thier

- husbands? and the *Ka Toau Kri*: [lady called by the official status of her husband] answered all three in the affirmative ဝေါ၊မ၂၁-၂၂
- အမတ် - Chief Officer of *Coau Bhwa*: in *Rham*: State အုပ်၍ပ၅၆၂၊မ၁၃၇
- အမိန့်တော်မှာတမ်း - Intewrior Minister's instructions to *Lhwat Toau Wan Thok* အုပ်၄၊ပ၄၃၂၊မ၂၄
- အမိန့်တော်အသစ်သက္ကရာဇ်အဟောင်း - a royal order would suppress anything undesirable in an old record; [a king's decision overruled anything in the customary law though an arbitration would be taken as final] အုပ်၄၊ပ၅၀၇၊မ၂၇၂
- အများကြိုက်သူကြီးခန့် - a man was made headman because everybody liked him (25 Dec 1873)
- အမြောက်ဝန် - Officer of Cannons, Director of Ordnance
- အမှာရ - a delegate or envoy sent on a special mission
- အမှာရေး - Writer of Royal Degrees
- အမူကောင်းရာလိုက်ထမ်း - serving the Lord where he needed him most တိစု၊မ၄၄၊၅၄၊၇၀
- အမူထမ်းဆင့် - transfers to be considered as promotions ; from *Cu Kram*: to *Cu Nu* to *Cu Se*: to *Se Nat Cu* to *Mran*: *Cu* to *Swe*; *Sok Cu* သွေးသောက်စု၊ မြင်းစု၊ သေနတ်စု၊သေးစု၊စုကြမ်း ဝေါ၊မ၂၂၃
- အမူရေး - a military officer
- အယုဒ္ဓယမြန်မာစစ် - *Ayut'ia Mranma war* : 1548, 1564, 1568, 1587, 1760 and 1767
- အရာတော်မြေ - Four kinds of Royal Land : [1] inherited, [2] escheated, [3] seized from enemy and [4] gifts from parents (30 Apr 1602, 9 Oct 1611, 23 Oct 1637, 10 Nov 1679, 16 Mar 1680) နန်းစဉ်၊စုံသေအမွေပြတ်၊သိမ်းစု၊ယွန်းပေါင်ပါ အုပ်၅၊ပ၅၃၆၊မ၂၀။ပ၅၃၈၊မ၂၅၊၂၆
- အရာလွှဲ - transfer of headmanship to another person for reasons that he could not *ut lup kyok pwat kam kywe: lak nak kuin* [make brick, polish stone, build road, bear arms] with the perfect understanding that he nor his heirs could get the office back (7 Jul 1805, 14 Jul 1805)
- အရွယ်ရောက် - by the customary law the age of maturity for a lad is 16 years of age and for a lass fifteen မနုရင်း[တက်တိုး၁၈၇၅]၊ပ၁၀၆၊မ၁၀၁
- အရှာပင်ပြား - ?ceremic saucers (8 Mar 1827)
- အရွှေပွဲတက် - there were 226 seats on either left or right side of the throne in the Earth Palace Audience Hall and seats on the left were taken as superior in status ဝေါ၊မ၂၀-၂၁
- အဝမှဒဂုံထိခခန်းစဉ် - During the king's *Rhwe Ta Kum* pilgramage from *Awa* to *Dagum* down the *Erawati* river, a total of 38 night stops were made and the distance was 180, 000 *ta* [357.95 m / 576 km] (31 Jul 1775)
- အဝေးကျိဝန် - Officer of Granaries chiefly concerned with paddy collected in provinces and stored more or less locally ဝေါ၊မ၁၂၈
- အဝေးစစ်ကဲ - Provincial Regimental Officer like Divisional Superintendent of Police under the British times အုပ်၅၊ပ၅၆၂၊မ၁၃၅

- အဝေးရောက် - serving in the far away territories
- အဝေးဝန် - Provincial Governor
- အဝေးလက်နက်တိုက် - ?arsenal in the province အုပ်ငှာပငှင်စာမစဉ
- အဝန်း - an officer
- အသည်စါရေး - Clerk to Officer of Common Folks
- အသည်စစ် - Officer of Tax from Common Folks {discontinued in the *Kun*:
Bhon dynasty 1752-1885 အုပ်ငှာပငှာ၂၄၂မ၃
- အသည်မြေ - village land where only *Asan* [Natives] could work
အုပ်စွာပစွာ၂၂မ၃၄
- အသည်ဖြစ်သုံးခါလည် - after three years a stranger was naturalized မနုကျယ်သတဂုဉ
မ၂၁၅
- အသုံးစါရေး - Clerk of the Public Works Department
- အသုံးဝန် - Officer of Public Works
- အာကာစဝပ်[အာကာစဝတ်] - Jacob Agazar (10 Aug 1795, 4 Jul 1801, 8 Sep 1817)
- အါချပ် - *Akhyap* pagoda after which the town *Cac Twe* [*Akyab*] was called by
the English
- အါရတာပါရဝိဘောရာ - Arthur Purves Phayre (10 Sep 1856)
- အါလ်မြို့[မြေတဲ] - Allan Myo called after Major Grant Allan, the Deputy QMG in
Charge of Intelligence, who marked out the frontier between south and north
Mranma (2 Nov 1853)
- အိပျံ[ငလေး] - Ibrahim (14 Aug 1806, 18 Aug 1806)
- အိရူမေ[ထူစမဲလ] - Ismail (25 Jul 1833)
- ဥကင်သ[ဥက္ကသ] - Ukkamsa the exalted ဘုံပ၂
- ဥပဒေ[ရှင်ဘုရင်အသိအမှတ်ပြုပြီးမှတ်စာ+စကားချက်] - *Mhat Ca* [Brief Instruction]
and *Ca Ka*: *Khyak* [Full Instruction] became *Upade* after being authorized by
the king အုပ်ငှာပငှာ၃၂မ၁၈၉
- ဥရ - a post on southeast of a house facing south အုပ်စွာပစွာ၄၅မ၅၀
- ဦးဆောက်ပန်း - *Vatamsaka*, an auspicious flower on a branch of one plant
ဘုံပ၁၃
- အဲတံစီးစွာလော - Captain Adam of the *Swallow* ဘင်္ဂါမ၅၇
- အိုးစရည် - a large storage pot ဘိချုပ်
- အိုးထုတ် - a large bulging pot with a small mouth ဘိချုပ်
- အိုးပျစ် - a wide-mouthed water pot ဘိချုပ်
- အက္ကပတ် - Cachar (23 Feb 1826)
- အက္ခရာဘာနီ - 1+40 zeros or an army 656,100 strong အုပ်ငှာပစွာ၂၂မ၂၅၃
- အင်္ဂီတော - stucco is made in the ratio of quince 1: molasses 2: laurus 5: hide 6 or
laurus 7: hide 9: molasses အုပ်စွာစံးတင်လဲ၂:အုံတုံစွးကျွဲကော်၆[ခေါ်မ၂၆၄]
/အုံတုံစွးကျွဲကော်၉:တင်လဲ၂ [Judson 1062 n.2]
- အင်္ဂလိပ် နေသည့်မြို့သစ် - Singapore (25 Apr 1822)
- ဥက္ကရာမယ် - a pupil of *May Kan*: [born on 24 February 1839 died on 24 January
1916]

ဥဏှကင်္ဂိဗန္ဓု - tropics အုပ်၂၀၂၃၄၅မခ၃၂

အဇ္ဈာမဇ္ဈတီဟိ - Tropics of Cancer, Equator and Tropics of Capricorn

အုပ်၂၀၂၃၄၅မခ၃၂

အုပ် - Controller

အိမ်ပုဆစ်တုတ်[တလိုင်:အိမ်] - a house with a second story only above the rear part of it [also called a house in *Taluin:* style] အုပ်၅၀၅၄၅၅မ၅၅